

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
1-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyílttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 967.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, november 13.

Mai számunk főbb közleményei:

Justh Gyula lemondott.
Politika a t. Ház folyosóján.
Az ezredesné leánya.
Merénylet egy hivatalnok ellen.
Az elmaradt opera-előadás.
A Kossuth-párt manifesztuma.
A pártok harca.
Tarkaságok.

Uj választások.

Arad, november 12.

A drámai kifejlődések gyorsaságával követik egymást a politika eseményei. A függetlenségi párt kettészakadása, Kossuthék és Justhék szétvállása után ma lemondott Justh Gyula a képviselőház elnöki tisztéről és lemondtak az alelnökök is. Holnap az új elnökség választásánál meg lesz a két párt erőpróbája. Kitudódik, hogy a két függetlenségi párt a parlamentben milyen szövetségesekre számíthat, lesz-e olyan többség, a melyre új kormányt építeni, nyugodt parlamenti munkásságot kezdeni lehet?

Mindezek mögött pedig nem lehetnek messze az új választások. Andrassy Gyula gróf ugyan kijelentette, hogy a parlamentnek előbb, feladatához képest, le kell tárgyalni a választói reformot; de erre aligha lesz mód. Olyan hatalmas, egységes ellenzékkel szemben, mint aminő Justh Gyula pártjában kialakult, a különböző pártokra támaszkodó kormánynak a legnehezebb, szinte lehetetlen helyzete lenne. Ezért a kormány kénytelen

lesz, talán igen rövid idő múlva, a parlamenti válságok legradikálisabb, teljes érvényű megoldásához, az új választásokhoz nyulni.

Már most, a mikor ennek bizonyossága beköszöntött, a politikai vitatkozás ingere is előtérbe tette a kérdést, hogy az új választások a függetlenségi párt két különvált része közül melyiket biztathatják több reménnyel? A népitélet kiszámíthatatlan; döntéseit nem hozza mindig a logika törvényei szerint, s nem ritkán irányítják azt szeszélyek, hangulatok s országos véletlenek. Az a nap, a mely a volt szabadelvű párt vereségét hozta meg, megannyi logikus következtetésnek, bölcs föltevésnek és higgadt számításnak hozta meg a csődjét. A most elébünk siető választások felől se lehet biztos jövődölést alkotni, mégis, a körülményekből, a mult tapasztalatait azokkal egybeszőve, megközelítő valószínűséggel meg lehet állapítani a két párt összezapásának — hiszen ez lesz az új választások gerince — kilátásait.

Az egyik részen; a Justh Gyula vezetése alatt álló párt részén van a népszerűbb, a toborzásra alkalmasabb program: az önálló banknak határozott dátumra való követelése és az általános választói jog, amelyet már nem állítottak olyan határozott formában a programba, mint az előbbi. A másik részen van egy lekicsinyelhetetlen erő: a Kossuth-név. Ennek az értékét a Justh-párt tagjai közül is sokan ismerik, akiket jórésben a

Kossuth Ferenc ajánló levele révén tettek meg hivatalos jelöltnek és választottak meg. Kossuthék részén vannak azok, akik eddig a függetlenségi párt választási propagandájának leghasznosabb, legértékesebb erői voltak: hogy másokat ne említsünk, Apponyi Albert és Barabás Béla. A Kossuth-név és ilyen, a nép szívével bánni tudó szónokok szinte fölöslegessé teszik azt, ami egyébkéntennek a pártnak szintén rendelkezésére állhatna: a kormányhatalom igénybevételét.

Amíg a falusi kerületekben ezek az előnyök ígérkeznek a Kossuth-pártnak, a városi kerületekben, az értelmiséghez tartozó választók előtt fölőbb helyezi őket Justhékna a lehetőségek programja. A Justh-párt az önálló banknak 1911-re való fölállítást veszi a programjába; olyan fogadkozást, a melynek, csodák nélkül, már eleget nem tehet. Beállította, szinte ötletszerűen az általános választói jog követelését, anélkül, hogy szint valana: minő megszorításokkal, vagy éppen megszorítások nélkül akarja a választóképességet kiterjeszteni, általánossá tenni.

Mindezekkel szemben a Kossuth-párt programja kevésbé csábító program, de a valóságnak programja: az, amely a parlament és a kormányzat további működésére módot, utat ad. Végét szakítja a bizonytalanságnak, a meddő válságoknak és a közjogi tusakodásnak. Olyan dolgok ezek, amelyekre régen éheznek a nemzetnek politizáló közvéleménye.

Gruics Dusán.

Irta: Kanizsai Férenc.

Amelyik mostanság a királyi tábla, ugyanaz a négyszögű, kétemeletes palota volt azelőtt Szeged városában a főreáliskola. Méternyi vastag falai természetesen fundamentumon épültek, de vitézud állták az árízet is, melynek áradata körülötte rendre döntögette a házakat. Abban az időben benne táborozott az ezer év után újból nomáddá vedlett szerencsétlen lakosság jó része.

Az igaz, hogy nemcsak mint épület, de mint iskola is, erős oszlopokon nyugodott. Olyan tanárok, mint néhai való Bója Ferenc, manap nem igen kerülköznek. Bója bácsi — hát csak így hittuk, megkivánta, hogy így hívjuk — számtanra oktatta az alsóbb osztályokat. Tőle lehetett megtudni, mi fán terem a legnagyobb közös osztó; mi az a számaláló, meg a nevező? Ugyancsak ő árulta el, miféle fortélyos praktikával tudhatjuk eleve, hogy osztható-e valamely szám tizenegygyel és maradék nélkül, vagy sem? Igaz, igaz, hát eivétve akadt a diákok közt fásult kedélyű, aki egy csöppe sem volt kíváncsi e közhasznu fufangosságok nyitására; ámde Bója bácsi nem egykönnyen adta fel a harcot és jobban örült egy hanyag diákból vált eminensnek, mint azoknak, akik samugy is szorgalmasak voltak.

Jelesre felelni nehéz volt nála. De szekundára még nehezebb. Mert minden oldalról megpróbálta a diák értelméhez férni. Az utolsó pillanatig feltételezte, hogy az ipse tudja a leckét és erről minden módon meggyőződést igyekezett szerezni. A verejték is csurgott a felsült ipse homlokáról, amíg keservesen sikerült a szekundát elesipnie:

— Pfu, nem röstelled a jó öreg Bója bácsit, a te legjobb barátodat fölmérgesíteni és erőnek-erejével arra kényszeríteni, hogy jeles helyett egy valódi elégtelent írjon be a noteszébe, honnét azt többé senki ki nem törülheti? Mars, a helyedre, fiam; nem akarlak látni.

Ha úgy fordult, hogy a delikvensnek a követkző alkalommal ismét szekundát sikerült fognia, — akkor következett a vendéglátás. Ez annyiból állt, hogy déiben Bója bácsi ur házának asztalához volt hivatalos. Azaz, csak az asztal mellé. És nézni kellett, hogy a párolgó levest, a drága lencse-főzeléket füstölt hussal és a turós-csuszát miként kebelezik be Bója bácsi, a felesége, de főként a kosztos diákjai. Délután két óraker pedig, Isten hirivel, el lehetett menni. (A jóságos Bója néni mindig szerét ejtette, hogy egy-egy almát, meg jókora karéj kenyeret dughasson a fenketlen diákzsebekbe. Aldja meg az Isten a haló porában.)

Előfordult — bármily hihetetlen, de előfor-

dult, hogy harmadszor is beszekundázott a szorgalmas növendék, hazánk leendő oszlopa. Ekkor aztán krudélis dolog következett. A levelezőlap-írás. Haza.

Bója bácsinál mindig volt készletben és odaadta az ipsének. És diktálta a levelet, így amint következik:

— Kedves szüleim! Tudatom veletek, hogy én, alulírott Kovács István, a szegedi főreáliskola II. B) oszt. tanulója, egy irtóztaó nagy csacsi vagyok. Habár az a jó, az a drága Bója bácsi már a fél tüdejét kibeszélte a végből, hogy a gyakorlati életben nélkülözhetetlen számvetési tudományokat elsajátítsam, tulzás nélkül bevallhatom, hogy nem tudok sem osztani, sem szorozni. A mai napon a harmadik 4 est (elégtelen, szekunda) kaptam, bár ez a jószivű Bója bácsi a legkönnyebb kérdéseket adta. Miért is kérlek Benneteket, ne pazaroljátok rám hiába a pénzt, hanem vigyetek vissza a faluba és adjatok disznópásztornak: mert a magamfajta figyelmetlen és lusta tökfilkó csakis ezen a pályán arathat majdan sikereket. Kezeteket csókolja számár fiaatok: István.

A nebuló ezt megoimozta. Bója bácsi pedig aláírta: láttam. Bója Ferenc, a mathesis professzora. A levelezőlapot Bója bácsi lökte a postaszekrénybe. És a pontosságáról világhírű magyar posta e szomorú esetekben is pontosan teljesítette köteleességét. (Ugyanekkor Bója bá-

Kétségtelen azonban, hogy ezekkel szemben a Justh-párt erői is jelentékenyek, hiszen ezeknek köszönheti a tekintélyes számot, amely a függetlenségi párt létszámából hozzácsoportosult. Ha tehát a Kossuth-párt a választásokon fölénybe is kerülne, a Justh-párt így is jelentékeny számmal fog az új parlamentbe vonulni, hogy az ellenzéki hivatást abban az egészséges, hasznos mederben folytassa, ahol a régi, a kisebbségi padokon volt függetlenségi párt elhagyta.

Justh Gyula lemondott.

A képviselőház ülése.

Távirati tudósítás.

Arad, november 12.

A függetlenségi pártban tegnap este történt események egyik konzekvenciája ma már megnyilvánult abban, hogy a Ház ülésén lemondott Justh Gyula elnök és a képviselőház alelnökei. Tették ezt azért, mert a függetlenségi párt, amelynek bizalmából őket megválasztották, kisebbségbe jutott. A mai ülés különben rövid volt. A lemondások elfogadása után elhatározták, hogy a holnapi ülésen megejtik a választásokat a megüresedett állásokra.

Holló Lajos ma a banksoport megbízásából a képviselőházban indítványt nyújtott be, melyben 21 tagu felirati bizottság kiküldését kívánja.

Részletes tudósításunk a következő:

(A házelnökök lemondása.)

A képviselők betódulnak a terembe, amelyet egészen ellepnek. Az elnöki emelvényen megjelenik Tassy Károly irodafőigazgató és megrázza az elnöki csengőt.

A beavatottak elkiáltják:

— Halljuk a háznapot!

Az első sorban föláll Leszkay Gyula háznap és ezeket mondja:

— Tisztelt Képviselőház! *Bejelentem, hogy a képviselőház elnöke és alelnökei állásaikról lemondottak.*

— Eljen! Eljen! — kiáltják jobbról. — Már régen meg kellett volna lenni

— Eljen Justh! — felelik balról.

Percekig tart az éljenzés, amikor pedig leosillapodtak, bevonulnak a kormány tagjai közül Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf, Wekerle Sándor, Andrássy Gyula gróf, Darányi Ignác és Jekelfalussy Lajos. Az ováció megújul. Híveik percekig éljenzik őket, de Justhék részéről kihallatszik a Hoch! kiáltás is.

Amikor aztán végre helyreáll egy kissé a esönd, Leszkay Gyula így folytatja:

— Miután a legidősebb jelenlevő társunk tudtommal Pap Elek képviselő ur, őt kérem, sziveskedjék a korelnöki széket elfoglalni.

Pap Elek Leszkay kíséretében fölmege az emelvényre, miközben Justhék viharosan éljeneznek.

Hoitsy Pál: Illyés Bálint öregebb, őt illeti a korelnökség!

A nagy zajban szava elvész, Illyés Bálint elhagyja a termet, Pap Elek pedig elfoglalja az elnöki széket.

(A lemondó levelek.)

Korelnök: Megnyitja az ülést és felszólítja Benedek János jegyzőt, olvassa fel a lemondó leveleket.

Benedek János először Justh levelét olvassa fel, amely így hangzik:

— Miután a függetlenségi- és 48-as párt, amelynek bizalmából az elnöki állást elfoglaltam, ma már nem képezi a képviselőház általános többségét, lemondok elnöki állásomról. Amidőn ezt teszem, a t. Háznak velem szemben tanusított jóindulatát hálással köszönöm.

A levelet Justh hívei tomboló éljenzéssel fogadták, míg jobbról gunyosan kiáltják:

— Szivesen! Bár ment volna előbb!

Azonos szövegű Batthyány Tivadar gróf és Mérey Lajos alelnököknek, valamint Leszkay Gyula háznapnak levele, amelyeket szintén nagy éljenzéssel fogadott a Justh-párt.

Hock János: A kérdés, tudomásul vesszük-e a lemondásokat, vagy nem? De a háznap nem mondhat le, amíg az ujat nem választották meg. (Helyeslés.)

Korelnök: Tudomásul veszi a Ház a lemondásokat, de a háznap hivatalában marad.

Ekkor lép a terembe Justh Gyula. Hívei felállanak és percekig éljeneznek.

— Pfu! — kiáltja Okolicsányi az alkotmánypárttól.

— Kuss! — felelik Justhék!

Percekig tart ismét a zaj.

Amikor a csend végre helyreáll, a korelnök bejelenti, hogy a Kossuth-pártiak lemondanak bizottsági tagságaikról.

Petrogalli Oszkár és Tolnay Lajos utólag viszik föl lemondó leveleiket. (Nagy zaj.)

A Ház tudomásul veszi a lemondásokat.

Korelnök bemutatja az elnöki előterjesztéseket és irományokat, miközben a képviselők izgatottan várják a további eseményeket.

Okolicsányi László az állandó igazolási bizottság előadója bejelenti a legutóbbi történt választások eredményét.

Szappanos most érkezik. Megéljenzik.

(Az új elnökválasztás.)

Korelnök javasolja, hogy az elnök és az alelnökök választását november tizennyolcadikára tűzzék ki.

— Holnap! — kiáltják jobbról.

Rakovszky István: A házszabályok 23. szakasza értelmében az elnökök megválasztása a legsürgősebb. Indítványozza, hogy ez holnap történjék: (Helyeslés.)

— Állítsuk vissza az alelnökök fizetését! — kiáltják Justhék.

Nagy Ferenc csatlakozik ehhez az indítványhoz. (Folytonos nagy zaj.)

Batthyány Tivadar gróf: A legutóbbi hetekben a kooperáló többség mindig helytelenítette a sürgős munkát. (Nagy zaj.) Ha csakugyan dolgozni akar, helyes, ő hozzájárul, legyen holnap. (Nagy zaj.)

— Halljuk a Kossuth-párt szónokát, Hoitsyt! — kiáltják a bankosok.

Korelnök: Fölteszi a kérdést.

Emödy József ívet visz föl, amelylyel öt perc szünetet kér.

Korelnök: Miután öt perc szünetet kértek, az ülést öt percre felfüggeszti.

(Justh és a balpárt.)

A szünet alatt a folyosón kiderült, hogy a korelnök a kérdés föltevésében tévedett. Nagy érdeklődést keltett Justh Gyulának a balpárttal folytatott tanácskozása, akiket arra szólított föl, hogy lépjenek vissza a függetlenségi és 48-as pártba.

esi egy másik levelet is irt, de azt nem mutatta meg Kovács Istvának.)

Szép számmal voltak köztünk bánási sváb fiúk is. Nekik persze német szöveget diktált Bója bácsi. Mert tudott ő németül is. Franciaul, olaszul, latinul és görögül is. Hanem rácul nem tudott.

Gruics Dusán osztálytársaunknak a szülei pedig csakis rácul tudtak. És minthogy Gruics Dusán három jól kifejtett szekundát fogott egymásután, hát meg kellett írni azt a levelet. Bója bácsi a pszichikai hatásra bizta az ügyet. Nem árulta el, hogy nem ért a szerb nemzet nyelvén, sőt olyan arcot vágott, mintha világéletében szerbül irt, olvasott, számolt és beszélt volna. A Dusán gyerek soká rágta a tollszárat, míg elkészült az epistolával. Bója bácsi komolyan vette kézhez a teieirt levelezőlapot és kettős pápaszemén keresztül nézegette a cirillbetűkből rótt akombákokat. Mikor az arabs 4-essel is találkozott a szövegben, helyeslőleg bólintott.

Ámde mégsem bizott a Dusán puritánságában és felhívta a pedellust, aki a közeli Mokrinból való, tehát bizonyára tud rácul.

— Fordítsa le ezt a levelet magyarra.

Gruics Dusán szeretett volna elrepülni, vagy elsülyedni, vagy bármi módon eltűnni. A füle tövéig pirult. A fordítás így hangzott:

— Kedves szüleim! Tudatom veletek, hogy itt a tél és befagyott a korszakpálya. A tornatanár ránk parancsolt, hogy vegyünk korszakpályát. Miért is kérem, küldjétek 4 forintot

korszakpályára, különben megbuktatnak. Hogy a pénz csakugyan szükséges és hogy csakugyan korszakpályára kell, azt jelen levelem alatt Bója Ferenc tornatanár ur sajátkezű aláírása is bizonyítja. Kezeteiket csókolja szorgalmas fiatalok: Dusán.

Természetes, hogy nem ez a levél ment a postával a deliblati puszták vidékére, hanem egy másik, amit a pedellus irt.

Hát ilyen ravasz fiú volt ez a Gruics Dusán már süldő kolyók korában. Az érettségit is csak ravasz fondorlattal uszta meg. Pedig csehül állt a szénája mathesisből. De olyan flegmával és zsonglóri gyorsasággal írta a táblán egymás alá a szinuszokat, tangenseket, a gyökjeleket és viszont a teleirt sorokat oly hirtelen letörülte a szivacsosall, hogy újabb és még szédületesebb badarságokat írjon, hogy a mathesis professzorának (már nem Bója bácsi volt, őt közben eltemettük) a dühtől nem jött szó az ajkára; az elnöki főigazgató pedig nem volt matematikus, hanem filológus és neki imponált a szóbőség, a gyorsaság és bátorság.

Mikor az igazgató másnap kiosztotta az érettségi bizonyítványokat, Gruics Dusánhoz így szólt:

— Vakmerőség volt, Gruics ur, amit tegnap a vizsgálaton véghezvitt. Vigyázzon. Az életben el ne bizakodjék. Ami az iskolában sikerül, az nem mindig válik be az élet iskolájában.

Azóta mindmostanig nem láttam Gruics Dusánt. De az este megjelent ő is, pedig jóformán elfelejtettük. A tízéves találkozó alkalmából gyülekeztünk. A baráti kör a vendéglőbeli külön-szobában ült a fehér asztalnál, amikor, ugy esti kilenc óra tájon egy fekete szakállu, császárkabátos, vállas férfiú toppant be. Széles mellét valami öt-hat érdemjel ékesítette.

— Szervusztok gyerekek! Ugy-e, nem ismertek? Dusán vagyok. Gruics Dusán, országgyűlési képviselő. None, semmi csudálkozás. Nem itthon, nálatok, hanem odahaza, a szerb parlamentben.

Agyonölelgetett mindnyájunkat és a szerencse úgy intézte, hogy éppen mellém került. Csaszahadart tücsköt-bogarat. Az első öt percben megígérte, hogy zsiros hivatalt szerzem nekem Szerbiában, mert ő ott ropant befolyásos egyéniség. És hiába, zsiros hivatalok már csak Szerbiában akadnak. A második öt percben azt ajánlta, hogy maradjak inkább itthon és ő megszerzi nekem egy most alakulóban levő milliomos részvénytársaságnak Magyar-Osztrák-monarchiára vonatkozó képviselőt. A harmadik öt percben értésemre adta, hogy dusszagdag ember és hogy ő a részvénytársaság elnökgazgatója.

— Ah, igen... Az ordóimat nézed? Ezt a kettőt Abdul Hamidtól kaptam. Baráti szolgálataért, azt itten a sahtól, amazt Péter barátomtól, a királytól, emezt meg izétől, az olasz királytól... de még van több is.

Öszinte elismeréssel bámultam reá, de ész-

— A labancok kimentek, megint egyedül maradtunk mi, a régi kurucok, — mondta Justh, hűveinek zajos helyeslése közben.

— Jertek vissza, küzdjünk együtt az önálló bankért.

Szünet után

Korelnök ismét megnyitja az ülést és kijelenti, hogy miután Batthyány gróf is elfogadta Rakovszky indítványát, a szavazás fölösleges. Kimondja tehát, hogy holnap délelőtt lesz a legközelebbi ülés, amelyen az elnököt és az alelnököket választják meg. Ezzel az ülést tizenegy órakor bezárja.

Politika a t. Ház folyosóján.

Apró képek.

— Fővárosi tudósítónk telefonjelentése. —

*

Régóta nem gyűlt össze annyi képviselő a Ház folyosóján a kora reggeli órákban, mint ma. Justh Gyula már reggel kilenc órakor ott volt és tanácskozott Batthyány Tivadar gróffal és hűveivel. A balpártot Bozóky Árpád tázeli, hogy még ma lépjenek be a Justh vezérlete alatt álló függetlenségi pártba, de vele szemben Farkasházy és Nagy György a várakozó álláspont célszerűségét hirdetik, bár jelentik, hogy őket az anyapárttól most már semmi elvi különbség el nem választja.

A folyosón Justh Gyula hevesen kikelt támadói ellen, akik azt hirdetik róla, hogy összepaktált a nemzetiségekkel és a horvátokkal. Justh kijelentette már kora reggel a folyosón, hogy elnöktársaival lemond, hogy teljesen visszanyerje és érvényesítse akciója szabadságát.

Amint az óra mutatója a tíz felé közeledett, mind rohamosabban gyűltek össze a képviselők és nagy csoportokban vitatkoztak a folyosókon. Az összes pártok teljes létszámmal vonultak fel és a Justh-párt nagy lelkesedéssel készült a harcra. Az alkotmánypárt a társalgóban rögtönzött konferenciát tartott, amelyen elhatározták, hogy az ülések megtartását ellenzik, ha Justhék esetleg betérjesztik a feliratra vonatkozó indítványukat. Egy másik sarokban a nemzetiségek tanakodnak, odább a hervátok dugják össze a fejüket.

re vettem, hogy a császárkabát fekete posztója a könyöktájon fényes, a gallérnál zsiros és hogy az inge kissé rojtos.

A legtöbb pezsgőt ő hozatta. A legtöbb nótát ő rendelte. Az asztal tetején száz szál gyertya között ő táncolt és éjféltre úgy teleítta magát, hogy elaludt ülésében. Ezt alighanem számlálásból cselekedte, mert nem ébredt föl addig, amíg hajnaltajt a számlát ki nem egyenlítettük.

Délben arra ébredtem fel a szállodai szobámban, hogy valaki kopogtat. Sejtettem. Ő volt. Az én barátom és milliomos jóakaróm. Császárkabátjáról ezuttal hiányoztak az ordók, de nem hiányoztak különféle mártások és zsirfoltok nyomai.

— Egy igen fontos ügyben, négy szemkőzt akarok veled beszélni, öregem, — kezdte.

— Parancsolj.

— De számíthatok diszkrétcióra?

— Mindenesetre.

— Ide figyelj. Most kaptam táviratot Belgrádból, hogy azonnal utazzam Bécsbe a részvénytársaság érdekében. Még a délutáni gyorsvonaton fogok elutazni.

— Jól teszed.

— Te meddig maradsz itten?

— Egy-két napig.

— De pénteken mindenesetre otthon leszel Budapesten?

— Mindenesetre.

— Hol lakol?

Tíz óra előtt néhány perccel egyszerre híre terjedt, hogy Justh Gyula és vele az összes tiszviselők lemondanak állásukról. A hír meglehetősen izgalmat keltett.

Az Aradi Közlöny budapesti tudósítója beszélgetést folytatott Barabás Bélával a Ház folyosóján.

— Olyan dolgok történtek és olyan válságos a helyzet, — mondotta Barabás — hogy még a legélesebb látású politikusnak a szemét is próbára teszik. Új fordulópontra áll az ország, de hogy milyen irányban fejlődnek a dolgok, arra a leglekiismeretlenebb dolog volna nyilatkozni.

A folyosón különben nagy volt a vita a felett, hogy melyik csoportnak van igaza.

— Ne vitatkozzunk a felett — mondotta Apponyi gróf — hogy kinek van igaza. Nycto napon belül meg fogjuk látni, hogy mi fog történni.

A másik csoportban Justh Gyula vitte a szót, aki arra kérte hűveit, hogy a házelnöki tisztségre Meskó Lászlót jelöljék.

— Az én személyem — ugymond — nem alkalmas az elnökségre.

Éppen akkor léptek oda Apponyi gróf és Rakovszky István:

— Az én személyem sem volt alkalmas a házelnökségre, — mondotta Rakovszky ironikusan — pedig én nem vettem részt népgyűléseken és nem is agitáltam.

— Igaz, — mondotta Justh — de én legalább nyíltan küzdöttem, míg te alattomban dolgoztál ellenünk és azt irtad Bécsbe, hogy a bankcsoport 30 főből áll.

— Másfél év kellett hozzá, — válaszolt Rakovszky — míg 30 főből 80-ra szaporodott.

— Egy nap és egy beszéd kellett ahhoz, hogy 120-ra növekedjen, — felelte Justh.

Közben megszólalt a teremben az elnöki csengő és Papp Elek korelnök elfoglalta az elnöki széket.

— Jöjjetek be, — szólótt Andrássy hűveikhez — mert ez az ember még kitalálja mondani a perszonal-uniót.

A képviselők ezután bevonultak az ülés-terembe.

Megmondtam ezt is. Gruics Dusán följegyezte a noteszébe.

— Pénteken délből nálad leszek és átadom neked a társaság vezérképviselőre felhatalmazó megbízást. Örült pénzeket kereshetsz.

— Köszönöm.

— Még egy szót. Kérlek, ... nem is tudom, hogyan fejezzem ki magam... Az éjszaka... tudod, a baráti kör, az ifjúkori emlékezés... a szeretet... no, több pezsgőt ittam a kelleténél és a cigánynak dobáltam el a pénzemet... Bécsben majd veszek föl a zsiros-számlámra... de, kérlek, tiz forintommal kevesebb a készpénzem, mint a mennyi Bécsig szükséges.

— Szóval adjak kölesön husz koronát?

— Ugy van. Lekötelezél. De kérlek, ne tégy róla említést. Határozottan röstellném. Artana a renoménak... Mit gondolsz, egy milliomos, aki tiz forintot kér kölesre? Ia... ha! Furcsa az élet...

— Biz az furcsa — mondtam és átnyújtottam neki a kívánt összeget.

— No de most sietek. Tehát viszontlátásra pénteken... majd akkor megkapod a tiz forintodat, meg a kinevezést... Szervusz!

Megölelt, megcsókolt és elviharzott.

Fogadjunk! hogy Gruics Dusán nem fog engem fölkeresni pénteken és fogadjunk, hogy a tiz forintommal sokkal nagyobb örömet szereztem neki, mert a mióta milliomosoknak tiz forint okozhat.

Az ezredesné leánya.

Tizennyolc év után felfedett titok.

Távirati tudósítás.

Arad, november 12.

Az Angyalföldnek nagy szenzációja van. Azt beszélnek ugyanis s nem minden ok nélkül, hogy G. T.-né, egy hivataloszolga felesége közel van hozzá, hogy milliomos legyen. A pörben, melyet az asszony a budapesti törvényszéken indított, ugyan csak fél millió koronáról van szó, de az eset így is fölöttébb érdekes.

G. T.-né a törvényszéken indított keresetében azt vitatja s tanúkkal és okiratokkal bizonyítani is kész, hogy ő egy ezredesnének a természetes gyermeke s így őt illeti meg a fele annak a hagyatéknak, melyet az időközben elhunyt ezredesné törvényes gyermeke, egy előkelő állású uri ember, ezelőtt tizennyolc esztendővel birtokba vett. Regényes származásának körülményeit a felperesné így adja elő a keresetében:

Nemsokára azután, hogy mint egy szegény várnőnek a fogadott gyermeke nőül ment egy hivataloszolgához, megjelent nála egy idősebb ur s így szólthozzá:

— Maga százezrekhez juthatna, ha én akarnám. Én ugyanis tudom, hogy maga, a kinek a tanács adott nevet, miután a születése semmiféle anyakönyvben följegyezve nem volt s rekonai sem jelentkeztek, mondom és tudom, hogy anyai ágon egy gazdag földbirtokosnak a természetes testvére s így a bátyja kezében lévő anyai jussnak a fele törvény szerint őt illetné.

E leleplezés után az asszony kutatni kezdte a származását s megtudta, hogy egy ezredesnének a természetes gyermeke. Az ezredesné összekülönbözött a férjével a Budapestre költözött, ahol egy kis leánya született, akit egy várnőhöz adtak dajkaságba. Nagy tartásdíjat fizetett érte, azzal a kikötéssel, hogy a gyermeknek sohasem szabad megtudnia a származását. A várnő és a felesége meg is őrizték a titkot, a gyermeket a magukénak valóták s mint a maguk gyermekét járaták iskolába. Az anya egy uriember társaságában többször meglátogatta a kis gyermeket, de levelet soha sem irtak, irást soha se adtak ki a kezükből.

Történt azonban, hogy egy felügyelő, aki a várnőnek szomszédja volt, érdeklődött az előkelő asszony gavallérja után s megtudta annak a nevét s lakását is s minden adatot pontosan följegyzett magának. Pár év múlva végleg elmaradt az anya látogatása, mint később kiderült azért, mert kibékült a férjével és visszament hozzá. Ez időtől fogva a férfi küldte a várnőnek a tartásdíjat, de levelet csak egyszer irt, azt azonban jól megőrizték a nevelőszülők, mivel az állott benne, hogy „kis lánykámért.” Ebből tudták meg, hogy ő a gyermek apja.

Lassan-lassan az apa látogatása, majd a tartásdíj is elmaradt. Az utóbbi kellemetlenül érintette a nevelőszülőket, akik szegény sorban voltak és elpanaszolták a bajukat a felügyelőnek, aki megszáván őket, de meg föl is háborodván a szivtelenségen, ajánkozott az apa fölkeresésére. Ez sikerült is neki. Az egyik minisztériumban ráakadt az előkelő urinő kíséretére, ez azonban tagadta, hogy ő lenne a gyermek apja. Az asszony, aki időközben meghalt, az unokahuga volt s csak mint jó rokon kísértte el a várnőhöz. A várnő ezután az urinő után kutatott s esahamar minden adatot összegyűjtött, amely a gyermek származását volt hivatva dokumentálni. A nevelőszülők most

már az urind atyafiságától kérték a tartásdíjat, de azok sem akartak tudni a gyermekéről.

Évek multak, a kis leány szemrevaló hajadonná serdült s nőül ment egy hivatalos szolgához, akinek sejtelve sem volt a felesége származásáról. Ekkor történt, hogy a felügyelő föltárta nekik a titkot s átadta nekik összes bizonyítékait, amelyek alapján most az asszony perbe idézte természetes testvérét, az anyai örökség felerészenek a kiadását kérve. A perben, melynek sorára a még életben levő természetes apát tanuképen fogják kihallgatni, legközelebb dönt a törvényszék.

A pártok harca.

Kossuth levele ceglédi választóihoz. — Uj elnök-jelölések.

Távirati tudósítás.

Arad, november 13.

A képviselőház holnapi, szombati ülésén választják meg az új elnököt, alelnököket s általában a Ház tisztviselőit. A jelölések ma történtek meg az egyes pártokban. Kossuth hívei a ma tartott tanácskozásukon Gaál Sándort jelölték elnöknek; e jelöléshez az alkotmány- és a néppárt is csatlakozott. A Justh-tábor ismét Justh Gyulát kandidálta elnöknek az ő ellenzése dacára. A holnapi mérkőzés dönti el tehát, hogy Justhék vannak-e többségben, vagy a kooperáló-pártok.

Kossuth Ferenc ma levelet intézett ceglédi választóihoz, föltárva előttük a helyzetet. Az ő pártja azonkívül manifesztumot bocsátott ki a nemzethez. (Ezt külön cikkben közöljük.)

A politika mai eseményei ezek:

Miniszterek tanácskozása.

A képviselőház mai ülése után a képviselők még sokáig együtt voltak a folyosón és élénken vitakoztak a politikai helyzetről. Az a hír terjedt el, hogy Béccsel teljes az egyetértés, hogy a kooperáció megvan és hogy Andrassy Gyulának és Kossuth Ferencnek hétfő, audienciája meghozza a végleges eredményt, amelyet a király Wekerle Sándornak fog tudomására hozni. Ezért Wekerle Andrassyval és Kossuthal együtt utazik föl Bécsbe. A kibontakozás Andrassy és Wekerle programjának alapján jön létre.

A képviselőház ülése után Andrassy Gyula gróf, Kossuth Ferenc és Zichy Aladár hosszabb ideig tanácskoztak. Ez a tanácskozás, mint félhivatalosan jelentik, az elnök és az alelnökök megválasztásának a kérdésével foglalkozott.

Mikor lesznek a választások?

Amint Andrassy gróf elhagyta a tanácskozó termet, Mezőfi Vilmos megkérdezte tőle, hogy a politikai viszonyoknak illetően alkalmazása következtében mi lesz a választói joggal.

— A választó reformot — mondotta Andrassy — még ezzel a parlamenttel akarom letárgyalatni, nem akarom, hogy két választás legyen. El akarom készíteni a legrövidebb idő alatt a javaslatot s a Ház elé terjesztem. Természetesen szükséges ehhez a tervemhez, hogy Bécs bizonyos koncessziókat tegyen.

Az elnökjelöltek.

— A pártok ülései. —

A Ház mai ülése után híre járt, hogy Justhék elnökjelöltje Justh Gyula lesz, aki mellett ismét Batthyány Tivadar grófot és Mérey Lajost jelölik az alelnökségre. A kooperációs pártok az alelnökségre előbb Hoitsy Pált, majd Bizony Ákost jelölték, végül pedig Gaál Sándorban állapodtak meg, míg alelnökké ismét Návay Lajost és Rakovszky Istvánt jelölik.

A Justh-párt elnöke Meskó László lesz, aki már lemondott az államtitkárságról és Wekerle sem tudta kapacitálni a maradásra. Holló Lajos ma már bejegyezte az indítványkönyvbe a függetlenségi párt tegnapi határozata alapján indítványát.

Az ülés után a balpárt értekezletet tartott. Örömet fejez ki, hogy a függetlenségi párt megszabadult a hatvanhetesektől, de mégsem látnak okot arra, hogy ők a Justh-párthoz csatlakozzanak.

A nemzetiségi képviselők ma jelentették, hogy — bár szimpatizálnak Justhékkel — a holnapi elnökválasztásnál semlegesek maradnak.

A tanácskozások után pozitívumként beszélték, hogy a Kossuth-párt, alkotmány és néppárt között megállapodás történt volna, amely szerint az alkotmány- és néppárt az alelnökséget átengedi a Kossuth-pártnak. Ez esetben Gaál Sándor lenne az elnök és Návay Lajos és Rakovszky István az alelnökök.

Az elnökjelölések dolgában különben ma estére a Kossuth-pártot a Pannóniába, a Justh-pártot a függetlenségi pártkörbe értekezletre hívták össze.

(A Kossuth pártértekezlete)

Este hat órakor a Pannóniába értekezletre gyűlt össze a Kossuth-párt Kossuth Ferenc elnöke alatt. Kossuth megnyitó szavai után azt ajánlotta, hogy az alelnöki tisztségekre az eddigi alelnököket: Barabás Bélát, Sághy Gyulát és Tóth Jánost válasszák meg.

A pártértekezlet mindhármójukat egyhangulag alelnökké választotta.

A képviselőházi elnöki állásra a pártértekezlet egyhangulag Gaál Sándort, a háznagyi állásra Zlinszky Istvánt jelölte.

Apponyi Albert gróf felolvasta ezután a nemzethez intézendő manifesztum szövegét, — amelyet más helyen közlünk. A pártértekezlet egyhangulag elfogadta a manifesztumot.

Elhatározta ezután a párt, hogy megtartja az eddigi intéző bizottság tagjait és felkéri őket az ügyek vezetésére. A pártértekezlet ezzel véget ért. Az értekezlet után vacsorára gyűltek össze a Pannónia éttermében.

Érdekes felemlíteni, hogy a Kossuth-párt alig talált jelöltet, aki vállalni akarta az elnöki állást. A jelölő bizottság először Tóth János államtitkárt kérte fel, majd mikor ő visszautasító választ adott, Mezőssy Bélát, ez azonban, valamint Hoitsy Pál is, elhárította a jelöltséget. Ekkor a bizottság Gaál Sándorhoz fordult, aki csak hosszas kapacitálás után fogadta el a jelöltséget.

(A Justh párt tanácskozása.)

A Justh párt a függetlenségi pártkörben tartotta meg értekezletét, amelyen a párt elnökévé egyhangulag Meskó Lászlót választották meg. Az eddigi alelnökökön kívül a pártból még Haviár Dánielt és Bakonyi Samut választották alelnökké.

Holló Lajos indítványozza, hogy a párt a képviselőházi elnöki állásra jelölje Justh Gyulát.

Justh Gyula kijelenti, hogy mint politikus mindenben aláveti magát a párt akaratának, de

most arra kéri barátait, hogy álljanak el szándékuktól. Most a kerületekben meginduló mozgalmaknál lesz reá szükség, amikor minden vonalon fel kell venni a harcot és teljes erővel szervezkedni kell, hogy annak idején a párt készen legyen a küzdelemre. Ő is ki akarja venni a maga részét ebből a küzdelemből, ezért kéri a pártot, tekintsen el a személyétől és jelöljön ki mást, hiszen sok jeles ember van a pártban.

Felkiáltások: *Eljen Justh Gyula!*

Az elnök ezután kimondotta, hogy a párt a házelnöki állásra egyhangulag Justh Gyulát jelöli. Az alelnöki állásokra pedig Mérey Lajost és Batthyány Tivadar grófot jelölték.

Felmerült ezután az a taktikai kérdés, hogy a párt tagjainak le kell-e mondaniuk a bizottságokban viselt tagsági helyeikről, mire Batthyány gróf azt mondotta, hogy nem, mert a párt nem változott.

Eber Antal: Két három héttel ezelőtt, amikor az alelnöki állások szóba kerültek, a többségen levő függetlenségi párt azt az előzékenységet követte el, hogy az egyik alelnöki állást felajánlották az alkotmánypártnak. Ezzel szemben lehetetlen reá nem mutatni, hogy akkor, amidőn az elnökválasztásról van szó, a pártok féretve a parlamentáris szokásokat, — nem tartják szükségesnek, hogy a parlament legnagyobb pártjának felajánlják az elnöki állást. Ezt a holnapi ülésen napirend előtt szóvá akarom tenni.

Justh Gyula kéri Eber Antalt, hogy ettől a szándékától álljon el.

Holló Lajos bejelenti, hogy a pártértekezlet tegnapi határozatát azzal a módosítással, hogy a „többségen levő függetlenségi párt bizassék meg a kormányalakítással” — ma az indítványkönyvbe bejegyezte.

Kmetty Károly bejelentette, hogy a Házban két interpellációt terjeszt elő. Az egyiket a bosnyák alkotmány tárgyában. Megkérdi, hogy a magyar törvényekkel ellentétben a triálistikus gondolata alapján célozzák-e megvalósítani; a másik, mennyiben felelnek meg a valóságnak azok a hírek, mintha a törvényhozás előzetes felhatalmazása nélkül több száz milliót utalványoztak volna ki közös kiadásokra.

Gaál Gaszton felhívja a pártértekezlet figyelmét, hogy a tegnap esti pártértekezlet egy részéről a félhivatalos tudósítások csak hézagosak. Amikor ugyanis Kossuth beszéde alatt Kmetty Károly közbe szőtt, Kossuth ezeket mondotta:

— Megtiszteltem a képviselő urat azzal, hogy válaszolok és kijelentem, ha őfelsége a király beleegyezik az önálló bank felállításába, fél év alatt fel lehet állítani.

Öt perc múlva pedig ezeket mondotta Kossuth:

— A bank felállítása csak azért is lehetetlen volna, mert 1911-ig arra nincs is idő.

Ezt az ellentétet akartam megállapítani.

A párt tagjai még sokáig beszélgettek a helyzetről.

(A többi pártok értekezletei.)

Az alkotmánypárt ma este Nagy Ferenc elnöklésével értekezletet tartott. Az elnök bejelentette, hogy a pártok között arra nézve történt megállapodás, hogy az elnököt a Kossuth-párt jelöli. A jelölt nevét még nem közölték vele. Az egyik alelnöki állásra az alkotmánypárt Návay Lajost jelöli. Návay megköszöni a jelöltséget és kijelenti, hogy a háznagyi és néhány jegyzői állásra való választás későbbi ülésre marad, ezekre tehát

később jelölnek. Ezután az alkotmánypárt tagjai a politikai helyzetről beszélgettek.

A néppárt szintén tartott értekezletet, melyen a másik alelnöki állásra Rakovszky Istvánt jelölték. *Simonyi-Samadam* Sándor arra hívta még fel a párt figyelmét, hogy a néppárt a kooperáció esetére gondoskodjék megfelelő garanciákról a maga számára.

A horvát képviselők is tartottak ma este tanácskozást. Elhatározták, hogy az elnökválasztáson *Justh Gyula* mellett fognak szavazni. A horvátok az eddigi megállapodás szerint 22-en lesznek jelen a holnapi ülésen.

A nemzetiségi pártnak szintén volt ma este értekezlete. Hogy a párt mit határozott, azt nem árulták el. Hir szerint azonban a pártnak a fővárosban levő 15 tagja, akik az ülésen holnap jelen lesznek, *Justh Gyula* elnöksége mellett fog szavazni.

A ceglédi levél.

— Kossuth a választóihoz. —

Kossuth Ferenc ceglédi választóihoz ezt a levelet intézte:

Szeretve tisztelt polgártársaim és választóim! A függetlenségi és negyvennyolcas párt, amely az én elnökségem és vezetésem alatt lett kis ellenzéki töredékből a képviselőház többségévé, az ország ügyei intézésének részévé anélkül, hogy ebből kifolyólag elvi álláspontjából bármit is feladni kénytelen lett volna: ez a függetlenségi párt engem tegnap leszavazott és ezzel bizalmatlanságot szavazott nekem.

Valóban meglepő eset, elszomorító ténynek oka nem valami elvi eltérés, mert azt az álláspontot, amelyet én toltam előtérbe, hogy a függetlenségi pártnak, mint többségnek gyakorlati kormányzási programmal kell bírnia és hogy ez nem lehet más, mint a gazdasági önállóság, a pártnak minden egyes tagja most is osztja. Nem is volt és nincsen is a pártnak olyan tagja, aki az önálló magyar banknak a felállítását ne követelné és ezért nem volna hajlandó továbbra is folytatni a küzdelmet. A szakadás oka az volt, hogy hónapok óta kézzel foghatóvá vált, hogy a pártnak egyrésze nehezen tűrte el az én vezetésemet és ez annyira nyilvánvalóvá kezdett lenni, hogy ellenségeim engem már „vezetett vezérnek” kezdtek nevezni, már pedig ha egy küzdő pártnak vezére nem vezet, hanem vezetetik, akkor a győzelemre minden kilátás elenyészik, míg az elvekben és az irányzatban teljesen egyetértettünk.

Egy részletkérdésben merült föl közöttünk az a különbség, amelyet kiegyenlíthetlenné csak a vezér által el nem tűrhető külön vezetési törekvések tettek. E részletkérdés abból áll, hogy amíg hónapokig világosan volt kijelölve az, hogy a pártnak és vezérnek külön-külön mi a feladata, illetőleg, hogy a pártnak feladata bizonyítani azt, hogy a nemzet közvéleménye követeli az önálló bankot, a vezérnek feladata pedig az, hogy eme követelés megvalósítása elől elhárítson minden jogi és tényleges akadályt, beleértve a korona ellenkezését is, amelyet elhárítani az utolsó percig a legnagyobb kitartással igyekeztem. Most midőn kétségtelenné vált az, hogy a koronának ellenkezését ezidőszertint kellő időben elhárítani nem lehet, nem akartam mereven ragaszkodni egy naptári időponthoz, melynek betartása lehetlenné válván, e merevség mást, mint alkotmányválságot nem idézhet elő.

Ez a válság pedig nemcsak, hogy nem vezet a kijelölt határidőre az önálló bank felállításának lehetőségéhez, hanem ellenkezőleg, ezt hosszú időre teljes bizonyossággal ki is zárná. E erről meggyőződtem és kézzelfoghatóvá lett előttem az, hogy a felidézhető

válság alatt Ausztria milyen fokú készülődéssel teheti lehetlenné a gazdasági önállóság megvalósítására irányult minden törekvésünket, míg ezen idő alatt Magyarország a válság folytán meg lesz fosztva a védekezés minden eszközétől. Végtelenül károsnak és veszélyesnek tartottam azt, hogy ismerve a lehetlenséget és az okozandó károkat, az országot mégis segítsen abban a hitben ringatni, hogy ami lehetetlen, az elérhető és saját kezemmel taszítsam bele nemzetemet olyan válság örvényébe, amelyben a ránk leselkedő ellenségeink a választójognak általuk tervezett reform módozatával a magyar nemzet életére sikerrel törhessenek. Bizom benne, hogy az én kedves választóim, akik évtizedek óta, mint a magyar hazafiság példányképe szerepelnek az egész ország előtt, helyeselni fogják azt, hogy én jobban féltettem hazámat, mint az általam teremtett nagy pártnak elnöki és vezéri állását és inkább feláldoztam azt, mintsem hogy olyanra vállalkoztam volna, amit hazámra nézve károsnak, veszélyesnek hiszek és tudok. Velem együtt számosan léptek ki, akik épen olyan hűségesen állanak meg mint én a függetlenségi pártnak ismert régi elvi álláspontja mellett. Ezért feleslegesnek tartjuk én és társaim, hogy új programot adjunk. A mi programunk a régi. Vagyunk azok, akik voltunk, küzdeni fogunk tovább is édes hazánk önállóságáért és függetlenségéért, a szabadságért és a jogokért, a nemzet jólétéért és a demokratikus haladás érvényesítéséért és bizunk igazságunk erejében, amely nagyra fogja növesztetni táborunkat, mint ahogy nagyra növesztette annak idején az engem most leszavazott tábor az, hogy e tábor előre hirdette a magyar függetlenségi elvek magasztos igazságát. Megvagyok győződve, hogy Cegléd polgárai helyeslik azt az új pártalakulást, amely megtörtént és amely engem elnökévé és vezérévé választott.

Megvagyok győződve, hogy Cegléd polgárai velem vannak, velem maradnak és megvalósulhat az a fogadalmam, amelyet polgártársaimnak tettem évek előtt: Cegléd és én amíg csak élek, összeforva együtt fogunk maradni. Hazafias üdvözléssel Kossuth Ferenc.

A király lapja az új választásokról.

A külügyminisztérium félhivatalos lapja, a „Fremdenblatt” — amelyet általában a király lapjának neveznek, — mai számában vezércikkben foglalkozik a tegnapi eseményekkel. A cikk végén ezeket írja:

A Justh és Kossuth közötti harc nem a parlamentben vívható meg. Ha valamikor, úgy most érkezett el az ideje annak, hogy megkérdezzék a népet, melyiknek oldalán van. A harc Kossuth Lajos fia és a között a politikus között, a ki az ő parlamenti többségét szétugrasztotta, csak a választási urnák előtt dőlhet el. Ott majd kitűnik, hogy Kossuth Ferenc tényleg gyöngébb-e Justh-nál, hogy Justh Gyula ur radikálizmusa tényleg a választók többségéé is. A helyzet tisztázódása, amely most végre kezdetét vette, akkor tökéletes lesz. Most csak a képviselőházban lett világos az eddig összekuszált helyzet, akkor majd a választók véleményét is megismerjük. Kossuth Ferenc már állott az urnák előtt, most is oda megy. Lehet, hogy szomorú rá nézve, hogy ő, Kossuth Lajos fia, legyőzve látja magát; de soha nem volt Kossuth Ferencnek annyi bátorsága, mint tegnap, mikor nyíltan szembe helyezkedett a radikálizmussal. A tegnapi nap nem vészelt el Magyarországra nézve: egy felszabadított Kossuthot adott neki.

Körülbelül hasonló konklúzióra jut a „Neue Freie Presse”, mely többek közt így ír:

A koronának most két lehetőség között kell választania. Vagy elhatározza magát a Ház felosztatására, vagy talán megkísérli, nem lehet-e a Justh-pártból kormányképes pártot teremteni. Ha a Ház felosztatása követzik el, a legelkeseredettebb harc indul meg egyrészt Kossuth, Apponyi és Andrássy, másrészt a Justh-párt között. Az előbbieket legyőzetése végét jelentené a 67-es pártoknak és teljes megsemmisülését Kossuth Ferenc híveinek. Ennek a lehetőségnek megelőzésére szükséges mindenképen, hogy a Kossuth-Andrássy-Apponyi párt megtalálja a megértés útját a koronához. De ez csak a parlament felrúszálásával történhetik. A jelenlegi magyar képviselőház megérett az elmúlásra.

Az elmaradt opera-előadás.

Konfliktus a színigazgató és az olaszok között.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

A Troubadournak ma estére hirdetett előadása elmaradt, mert az olasz opera-énekeseknek konfliktusa támadt Szendrei Mihály aradi színigazgatóval. Az olasz énekesek ugyanis a szerződésükben megállapított díjakon kívül még olyan kívánalmakkal léptek elő, hogy azokat Szendrei mint jogtalan követeléseket, nem teljesíthette.

Az olaszok elhatározták, hogy eltávoznak Aradról és ezt a színügyi bizottságnak is bejelentették. Ma már a Troubadour című operában se léptek föl és erről csak a mai napon, újszólván az utolsó órákban értesítették az igazgatójukat, aki erre a *Buridán szamarát* tűzette ki előadásra.

Az olaszok eljárásáról Szendrei Mihálynak ez a hozzánk intézett levele tájékoztatja a közönséget:

Én szerződtettem Ferrarit, Ercolánit és azt az olasz művésznőt, aki tavaly itt feltűnő sikert aratott. Október 1-től május 1-ig négy hónapra szerződtettem havi hat fellépésre, 250 koronájával egyes felléptükért. Október elsején csak Ferrari jött meg azzal indokolva, hogy a többi nem jöhet, csak ha pénzt küldök. Erre belementem 1100 korona előlegbe, ezenkívül fizettem Ferrarit semmiért egy fél hónapig, míg a többiek megjöttek. Megjött 16-án az elismert művész helyett egy teljesen kezdő leány a legszükségesebb kellékek nélkül. Megbukott, de én minden tekintetben ennek dacára a szerződést betartottam, sőt többet játszottam őket, mint kötelezve voltam; többet kerestek 3 hét alatt 500 koronával a kikötött összegnél. 3 hét alatt az előleggel együtt kaptak 2630 koronát, amiből egy évig is el lehet élni.

És ők mégis a színügyi bizottsághoz fordultak, hogy nem lépnek fel. Én bemutattam a szerződésüket és hogy mennyit kerestek, — többet mint kellett volna. A bizottság elutasította őket s ma pedig kijelentették, hogy ha új előleget nem kapnak és nem biztosítom legalább havi tíz operáról őket, nem játszanak. Mivel ezekkel szemben én újabb pénzáldozatokba bele nem mehetek, tíz operát nem adhatok, elvesztve az előleget, tudomásul vettem fenyegetésüket és intézkedtem, hogy az ez utáni operák budapesti vendégekkel esetleg már a jövő héten is színre kerüljenek.

Amint ebből megállapítható, az olaszok bucsut mondanak az aradi színháznak s helyettük magyar opera-énekesek vendégszerapal-

nek majd. Az olasz művészek s különösen Ferrari tehetségéből, érdemeiből nem akarunk mit sem elvenni, de nem csalódunk, ha azt hisszük, hogy a publikum örömmel látja a magyar opera-énekeseknek az aradi színházba való bevonulását, mert az ő megjelenésükkel eloszlik az a babiloni nyelvzavar, amely egy opera-előadásra megnyilvánult.

Ferrari a maga álláspontjának védelmére hosszú nyilatkozatot írt, amelyből ezeket közöljük:

— Ez év március havában szerződést kötöttem Szendrey Mihály színigazgatóval, amely szerint kötelezve vagyok az olasz tercettel hat előadást tartani októberben és hatot novemberben. A szerződés szerint Szendrey mindhárom művészért egy előadásra 250 koronát fizet nekem, de egyben ígéretet tett arra is, hogy más városokban is fog operaelőadásokat rendezni, kárpótolva ezzel engem az itteni anyagi veszteségemért.

Ezt az ígéretet megismételte Szendrey akkor, amikor októberi visszajövetelem alkalmával bejelentettem neki, hogy az utazásokkal, a kosztümökkel és sok más kiadásommal együtt a szerződésben kikötött 250 koronából rendes és megfelelő társulatot nem tudok magammal hozni. Erre ő megnyugtatót és azt mondotta, hogy egyelőre maradjanak meg a szerződés szerinti viszonyok között és egész október 15-éig, amíg a tercett tagjai megérkeztek, husz korona napigátsit adott nekem és több ízben biztatott avval, hogy más városokban rendezendő vendégelőadások jövedelméből egyformán osztozunk. Ebben én megnyugodtam és erre ő maga írt a művészeknek, akiknél persze olcsóbbakat is szerezhettem volna, de az utólagos megnyugtató folytán a jobb erőknél maradtam. Megjötték a művészek, Szendrey pedig olyanformán fizetett ki, hogy én megélni sem tudtam. Eltekintve attól, hogy október 15-ikétől fogva husz koronás gázsim sem járt, Szendrey lefizetett nekem ezernyolcszázötven koronát. Amiből én a következőket fizettem ki:

Ercolaninak és Ferranti kisasszonynak —	1000 K.
Az Olaszországból való ideutazásukra —	300 K.
Közvetítőknak — — — — —	130 K.
Kosztümökért — — — — —	150 K.
Táviratért és telefonért — — — — —	50 K.
Partitúrákért — — — — —	20 K.
Kisebb kiadásokért — — — — —	20 K.
Összesen	1670 K.

Maradt tehát nekem az én működésemért 180 korona. Október 15-ike óta többet nem kaptam. Én ebből megélni nem tudok. Ebben nem találom meg a rekompenciát az ígéretékért.

Amikor láttam azt, hogy jogaimat érvényesíteni nem tudom, a szünügyi bizottsághoz fordultam, amely azonban nem segített rajtam, mert csak az írásbeli szerződés pontjait mérlegelte és az utólagos kiegészítő megállapodásunkat tekintetbe nem vette. Mivel pedig a szünügyi bizottság döntése dacára sem tudtam százyolevan koronából megélni, megírtam Szendreynek, hogy többé föllépni nem óhajtok. Végül a Szendreyvel való szerződését magyarázza az olasz mester.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Gyilkos hipnotizőr. Érdekes bűnügy folyik most a newyorki bíróság elou. Everston Arthur, a „hipnozisz tanára“ gyilkossággal van vádolva. A „tanár“ egy utazó hipnotizőr, aki tudományát a varietekben és vásárokon mutatatta. Egy variete-előadás alkalmával hipnotizált Sommerville-ben, Newyork közelében egy 35 éves vérszegény, gyenge embert. Székre ültette, táncolni, ugrálni kezdett a szeme előtt, mig elaludt. Mikor azonban a hipnotizőr a szokásos „Ébredj fel“-t kiáltotta, a szerencsétlen

ember lezuhant a földre és meghalt. A halált egy jelenvolt orvos azonnal konstataálta, aki mindjárt rendőrt hivatott és a rendőr letartóztatta Everstont. A hipnotizőr a bíróság előtt azzal védekezett, hogy nem ő, hanem az orvos ölte meg az embert. Ha az orvos rábizta volna az alvót, ő felébresztette volna. Az érdekes ügyben a legközelebb megtartják a főtárgyalást.

A Kossuth-párt manifestuma.

Kiáltvány a nemzethez.

*

A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt mai értekezletének egyhangu határozataként a következő szöveget intézte a nemzethez:

A függetlenségi és 48-as párt kettészakadt. A többség leszavazta vezérét és elnökét, Kossuth Ferencet, akinek vezetése alatt lett a képviselőház többségévé és a kormányhatalom részesévé anélkül, hogy elveiről le kellett volna mondania. A párt többsége bizalmatlanságot szavazott vezérének, bár a vezér és pártja között nem volt elvi eltérés. Mert a vezér rendületlenül megállt azon elvek mellett, amelyeket az egész párt vallott és vall és soha egy percig sem szűnt meg a párt programja alapján állva küzdeni a párt elveinek megvalósításáért. A szakadás a párt és a vezér között főleg onnan eredt, hogy mindinkább érvényesültek a pártban olyan törekvések, amelyek az egységes vezetést lehetetlenné tették annyira, hogy a párt ellenségeinek alkalmuk nyílt annak híresztelésére, hogy a párt vezére „vezetett vezér“, ami egyizben a párt teljesebb hatalomra jutását is megghiusította. A párt tekintélyét és számottevőségét pedig állandóan csorbitotta. E rendkívül káros állapotnak a párt és a nemzet érdekében kellett, hogy vége szakadjon, bár a vezér a pártegység megóvásáért türe a végletekig és a szakadást most sem akarta előidézni.

A szakadás formailag abból eredt, hogy a párt egy része mereven ragaszkodott ahhoz, hogy az önálló nemzeti banknak 1911. január 1-ig való felállítása feltétlenül kötelezően kimondassék és e naptári időponthoz kapcsolta elválaszthatatlanul az önálló bank felállításáért folyó küzdelmet még akkor is, mikor a vezér értesítette a pártot, hogy e pontos határidő megtartása anyagi lehetetlenségé vált.

Ezen értesülés ellenére sem szűnt meg a párt nagyobbik része a lehetetlenné vált időpontot tolni előtérbe olyannyira, hogy ezen időpontért késznek nyilatkozott összeütközést idézni elő a király és a nemzet között, éppen most, midőn a nemzetet ugyis számos veszély fenyegeti s midőn egy alkotmányválság a nemzetre életveszélyessé válhatnék. Kossuth Ferenc, mint pártvezér a legnagyobb eréjlyel folytatta munkálkodását az önálló nemzeti bank megvalósításáért, de a leghatározottabban ellenszegült annak, hogy egy elérhetetlennek felismert naptári időpontért az ország alkotmányválságba sodortassék, amely válsággal nem az lehetne elérhető, hogy az említett időpont mégis megtartassék, hanem csak az, hogy a veszedelmek és

károk egész sorozata zudíttatnék a nemzetre s ezzel az önálló bank megvalósítása nemcsak, hogy nem éretnék el, hanem ellenkezőleg ennek még az anyagi lehetősége is hosszú időre kitolatnék azon hitelügyi zavarok felköltése által, amelyek minden súlyos válságnak hosszú időig tartó következményei szoktak lenni az egész világon.

De nemcsak ez a sorscsapás hivatnék ki könnyű szívvel és elégséges ok nélkül, hanem meggátolhatnék az is, hogy azon nagymérvű készülődések ellensúlyozására, amelyeket Ausztria azért fogatosít, hogy önállóságunk elérését lehetetlenségé tegye, Magyarország is megtehesse védekezésre a szükséges ellenintézkedéseket. Kossuth Ferenc egy ideig helyeselte azt, hogy a párt erős mozgalmat tartson az országban az önálló bankért. E helyeslés oka az volt, hogy erőteljes követelés nélkül nincs soha remény arra, hogy nemzeti jogérvényesülési eléréthessenek. De nemcsak helyeselte ezt a vezér, hanem a maga részéről is a legnagyobb kitartással dolgozott a bankért a király előtt, a korona ellenállását iparkodván elhárítani s a kormány kebelében igyekezvén a függetlenségi álláspont háttérbe szorítását megakadályozni. E munkálkodás serényen folyt mindaddig, amig be nem bizonyult az, hogy a törvény által kijelölt időpontban az önálló bankot felállítani nem lehet.

Ekkor kellett volna a pártnak — nem megszüntetni a további küzdelmet, hanem csupán taktikát változtatni, amit a vezér meg is akart tenni, de amit a párt nagyobb része visszautasított és ellenállva minden érvelésnek, tovább kíván haladni azon az uton, amelyen a nemzetet súlyos válságba, a pártot pedig zsákutcába vezet.

Kossuth ezt vezéri tekintélyével tovább fedezni nem volt hajlandó s innen támadt az összeütközés. Ennek az összeütközésnek a káros következménye, hogy hosszú évek munkálkodása hullott szét, midőn a függetlenségi párt, mint egység megszűnt a képviselőház többsége lenni és így elvesztette azon alkotmányos jogát, hogy a kormányhatalom reá bizassék, a mihez közel volt, mielőtt a pártegységbe vetett hitet meg nem ingatta a külön vezérkedésre irányuló nyugtalankodás. Azonban e csapás a pártra távolról sem oly nagy, mint lett volna az, ha a párt vezérének egész tekintélyével vitte volna be az egész országot egy veszélyes válságba, naptári időponthoz való görcsös ragaszkodással; holott éppen gazdasági kérdésekben az ilyen időmeghatározás ugyis súlyos teher. Csaknem mindig, mert ezekben nemcsak a jog és a jog érvényesítésére való hajlandóság jön számba, hanem a gazdasági légkör és talajkedvezőség is, ami nélkül meddővé lesz minden jog és minden akarat.

Már pedig azt, hogy ez a főfeltétel éppen akkor lesz meg, amikor a naptári határidő beáll, nem lehet olyan bizonyossággal tudni, hogy ezért éreemes volna a naptár lehetetlenségébe beletemetni magának a lényegnek: az önálló bank felállításának esetleg kevéssel későbbi lehetőségét. Kossuth Ferenc és azok, akik vele a függetlenségi és 48-as pártból kiléptek és a 48-as függetlenségi Kossuth-pártot megalapították szilárdan állnak meg a függetlenségi elvek alapján annyira, hogy ép ezért új programot nem adnak, hanem a régi programot, amelynek alapján Kossuth a régi pártot vezette s amelyet a nemzet többsége magáévátéve a pártot többségévé avatta, teljes mértékben fenntartják. Azonban, mint eddig, úgy továbbra is megfontolás és körültekintés fogja lépteiket irányozni úgy, hogy semmiesetre sem fognak rombolni azért, hogy talán építhessenek hanem haladni fognak állandóan, céltudatosan,

tétovázás nélkül azon az úton, amely a magyar államiság teljes kiépítésére a függetlenség és szabadság kivívására, a nemzeti jólét megszerzésére s a demokratikusan liberális haladás biztosítására vezet.

A 48-as függetlenségi Kossuth-párt megtartotta elnökének és vezérének Kossuth Ferencet, akiben a párt minden tekintetben megbizik.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat Svihákok, operett. (C. bérlet.)
Vasárnap: Délután: Varázskeringő, operett.
Este: Svihákok, operett. (A bérlet.)

* Svihákok. Teljesen új betanulással kerül színre holnap Zirer gyönyörű mazsikája operettje, a Svihákok, amely diadallal járta be az összes magyar színházakat s az aradi színházban is nagy sikert aratott. Az igazgatóságnak ügyes ötlete volt, hogy új betanulással színre hozza az operettirodalomnak ezt a gyönyörűt. A szereposztás elsőrendű. Részt vesz az előadásban az egész operettművészet. A főszereplők a következők: Rontay Boriska, Diósi Nusi, Zalay Margit, Kun Irén, Leóvey Polgár, Boda.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz. Délután mérsékelt helyárak mellett a Varázskeringő kerül színre, este pedig a Svihákok van műsoron.

* A Színészvér. A jövő hét szenzációja a Színészvér című operett-újdonosság premiérje lesz. A főszerepeket Diósi Nusi és B. Szabó fogják játszani.

* Modern festők tárlata Aradon. Vasárnap délelőtt nyílik meg Weisz Leó képerkeskedő cég rendezésében a modern festők legkiválóbbjainak tárlata. A kiállításon részt vesznek képeikkel Nagy Zsigmond, Kéményfi, Frocskay, Fehér, Markó, Koszta, Németh, Boem Rita, Bruck, Ujvári, Margittai, Márk Lajos, Mannheim, Tull és Rosenmayer. — Itt említjük meg, hogy e hó 25-én a cég Linek, a kiváló rajzoló és festőművész pastelljeit állítja ki.

* A filharmónikusok vasárnapi hangversenye iránt az egész városban minden zenekedvelőnél élénk érdeklődés nyilvánul. Ezt az érdeklődést a hangverseny, mely Beethoven és Schumann remekeit és Strauss Richárd egy szenzációs, új zenekari művét foglalja magában, teljes mértékben meg is érdemli. A filharmónikusok, kitűnő karmesterükkel: Zellner Sándorral élükön nagy kedvvel készültek erre a hangversenyre, melyben művészileg igen értéket fognak nyújthatni. Tekintettel a sok bériőre, csak kevés számú jegy áll rendelkezésre Scherhag H. és fia cégnél, (Minoritapalota) ahol már eddig is nagyon sok jegy kelt el.

* Andaluzia. Spanyolország egyik legszebb, legrégebb és legbűszkébb tartományát, Andaluziát mutatja be nagyszerű mozgóképben az Uránia színház. Csupa szín, hangulat ez a kép. A spanyol aivályok ősi patotája előtt nagy kálónai felvonulást látunk, majd gyönyörű andaluziai lányok táncolják a bolerót. Vad bikaviadatokra szánt csordát terelnek be kárájkaikba a lovas csordások, nemes fajtájú ménesek száguldoznak a végtelen síken, csupa érdekes, a figyelmet lekötő látvány, melyhez méltóan sorakozik a többi szenzációszámba menő látványosság. Minden kép a legnagyobb érdeklődésre méltó és a közönség nagy szórakozást talál az Uránia fényes műsorában.

Merénylet egy hivatalnok ellen.

Az elhagyott urileány boszúja.

Távirati tudósítás.

Arad, november 12

Késő éjjel Budapesten a Rökk Szilárd-utca 21. szám alatti ház előtt hatalmas revolverdörrenés reszkette meg a levegőt. Egy fiatal, szerencsétlen leány irányította a fegyvert hűtlenné vált kedvese — egy hivatalnok — ellen. A golyó a férfi hasába turódott, aki most élet-halál között fekszik a Rókus-kórházban.

Az esetről ezeket jelenti tudósítónk:

Már közel egy éve, hogy Vermes Jenő hivatalnok jó barátságban élt Iványi Margittal, egy eszes, fiatal irodakisasszonnyal. A fiatal pár szerette egymást és Vermes egy napon azaz a kijelentéssel állt elő, hogy a leányt feleségül fogja venni és ezt mondta neki:

— Margitkám, a mai naptól fogva a jegyesemnek tekintheti magát és a frigy megkötésének az emlékére adjon hamar egy csókot.

A esők hamarabb meg volt, mint a hivatalos eljegyzés, mert ezt a férfi csak huzta-halasztotta. Augusztusban ugyanis Vermes Jenőnek az anyja Romániába utazott és Vermes egyedül maradt a Hajós-utca 22. szám alatt levő lakáson.

— Nagyon boldeguak érezném magam, — mondta Vermes Jenő, — ha az unalmas magányt a te jelenléted megaranyozná.

A lendületes szavak megejtették a leányt, aki ugyanis közel érezte magát a házassághoz és kis huzavona után elhatározta, hogy elmegy a legény lakására.

Ott éltek együttesben egy ideig, amikor Vermes azt mondta a menyasszonynak:

— Kedvesem, két napig Pilisecabára kell mennem barátaim látogatására. Addig rád bízom a lakást. Vigyázz rá és vigyázz magadra is.

A férfi elment, a nő otthon maradt. Unalmasan mit csináljon? Az íróasztal fiókjához ment és nézegette Vermesnek a leveleit. Amint az egyiket a kezébe vette, hirtelen elsápadt. A levél ugyanis egy apától való volt, aki Pilisecabán lakik és aki eladó leányához kérte Vermes Jenőt háztitkánzóba.

A leányt ez a levél annyira megzavarta, hogy az egyik fiókban heverő veronál-porokat és brómot eszeveszetten szedte be. A mérges porok azután megtették hatásukat. Iványi Margit elalélt és amikor a hűtlen jegyes hazatért, eszméletlenül találta ott a leányt. Mentőket hivatott, akik valamennyire helyrehozták az öngyilkost.

Az esetről azonban a Becher és Melichárcég is tudomást szerzett, ahol Iványi Margit alkalmazásban volt. A morál szent nevében elbocsátotta szolgálatából a leányt, aki most már állás nélkül maradt. Megtakarított pénzecskéjéből éldegélt s amikor ez elfogyott, akkor Vermes támogatását vette igénybe. Akkor azonban a szerencsétlennek befeliegett. Vermes jó partiet keresett és eljegyezte magát egy váci-köruti zongoragyáros leányával.

Amikor egy napon odatelefont a leány a legényhez, ez kurtán csak ezt válaszolta:

— Ugy látszik babám, maga engem zsarolgatni szeretne. Hát abból bizony nem eszik. Különbben is hagyjon békén, mert nekem van már jegyesem.

Ez a zord válasz végleg elkésztette a nőt, aki megleste tegnap este Vermest a Váci-

köruton. Hét óra tájban látta, hogy Vermes a 21-es számú házba ment, ahol a menyasszonya, Keresztély zongoragyáros leánya lakott, azután pedig, hogy nagyobb társasággal lefelé jött. A Nemzet Színházig követte őket. Itt várt a leány, míg vége volt az előadásnak, azután tisztes távolból követte őket vissza a Váci-körutra. Vermes csak éjfél felé jött le. Akkor elébe állt Iványi Margit.

— Ezt érdemltem én magától? — kérdezte vérben forgó szemekkel.

A vőlegény nagyon megijedt, de csak egy pillanatra. A következőben már egy kedves mosoly jelent meg az ajkán, a leálynak gyöngéden megfogta a kezét és úgy dadogott szelvet, mintka egy novellából olvasott volna.

A nőnek érzékeny szíve volt, meglágyult hamar és türte, hogy a kis hűtlen a karjába csimpaszkodjon. Mentek-mendegéltek, egészen a Rökk Szilárd-utcaig, ahol haza akart menni a leány.

— Nem mégy haza, drágám, egy görbe éjszakát csapunk még, — mondta Vermes Iványi Margitnak.

Előbb az Intim-kávéházba tértek, azután pedig egy kis kocszást is rendeztek. Amikor hazafelé hajtottak, a leány elkezdett beszélni arról a bizonyos „dolegról“.

— Hát elveszel-e feleségül. Igen, vagy nem? — kérdezte.

— Szépen veszek feleségül — felelt gumyos megvetéssel a leány. — Nekem pénz kell, amiből elegánsan és állásomhoz méltóan élhetek.

— De miből fogok én megélni? — kérdezte a nő.

— Ahhoz semmi közöm. Kérlek, most már utoljára, hogy engemet ne zsarolgass-tábbé.

A leányt elfutotta a méreg, előkapta a Browning-pisztolyt és hasba lötte a csábítót. Azután maga ellen fordította a fegyvert, de az 1426-as kocsis, Mészáros István, rávetette magát és elvette tőle a revolvert. — Iványi Margit még azt is elmondotta a rendőrségen, hogy már több ízben volt Vermestől reményteljes állapotban, Vermes mindig azon volt, hogy a bajt elodázzák. Legutóbb egy orvosnak fizetett Vermes 400 koronát. Az orvos nevét Iványi Margit nem akarja megmondani. A szerencsétlen leányt letartóztatták. Vermes Jenő a Rókus-kórházba került.

Iványi Margit egyik barátnője ma ezt mondta a szerelmi drámáról:

— Az én barátnőm jó, uri családból származik, tanult, okos lány, de Vermes, a Hermesbank titkára tönkretette. Már 17 éves kora óta bolonditgatja és megesküdtött az édes anyja sirjánál, hogy feleségül fogja venni. Jól keresett az én szegény barátnőm, de amikor a főnökei megtudták, hogy Vermessel baráti viszonyba lépett, elbocsátották állásából. Vermes azt mondta, hogy a Keresztély-leálynak való udvarlása nem komoly dolog. Margit hitt neki és folyton segítette pénzzel. Legutóbb is minden ékszerét zálogba tette, hogy Vermesnek adhasson kölcsön, mert az a menyasszonyának ajándékot akart venni, de nem volt rá pénze. Mindenki elhagyta a barátnőmet. Vermes miatt az anyja kitagadta és Bécsbe költözött. Édes anyja meghalt, mostoha apja pedig vakon a kórházba került. Csak én maradtam meg neki, én vagyok egyetlen barátnője. Én folyton vigasztaltam, osittítottam, de a szegény elkészedt teremtés nem hallgatott rám.

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 13-án az időjárás: hűvös, keleten elvélve csapadék.

— **Interpelláció az ujarad—kikindai vasut ügyében.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A Justh-párt ma esti értekezletén Dobroszláv Péter temesmegyei (csákovai) képviselő bejelentette, hogy a Ház szombati ülésén interpellációt intéz Kossuth Ferenchez az ujarad—kikindai vasut építése ügyében és megvilágítja Pallós Armin szereplését. Dobroszláv szerint ebben az ügyben nagy visszaélések történtek.

— **Ferenc Ferdinánd és neje Berlinben.** Berlinből jelentik: A Wild Park állomásról ma nagy vadászatra indult Vilmos császár vendégeivel, Ferenc Ferdinánddal, Frigyes Vilmos trónörökösrel, Konstantin, Salm és az oldenburgi nagyherceggel. A társaság a Hannoverben levő vadászterületre ment.

— **Püspökválasztás Karánsebesen.** A kétszer megsemmisített püspökválasztás után, harmadszor hívták össze a karánsebesi gör. kel. román egyházmegyei zsinatot a püspöki szék betöltésére. Az új választást — amint értesülünk — december 4-ére tűzték ki.

— **A gyermekkórház megnyitása.** Ismertették a belügyminiszternek azt a leiratát, melyvel megadta az aradi gyermekkórháznak a nyilvánossági jogot. A leirat értelmében a kórházi bizottság ma tartott ülésén elhatározta, hogy az alapszabályok jóváhagyásának bevárása nélkül, a kórház megnyitását javasolja a közgyűlésnek. Ha a közgyűlés elfogadja ezt a javaslatot, akkor a polgármester azonnal kiírja az orvosi állásokra a pályázatokat. A bizottság a miniszter véleményével szemben mind a három orvosi állás betöltését tartja szükségesnek, mert a gyermekkórházban sebészeti és belgyógyászati osztályokat kell szervezni és a sebészeti teendőket legalább két orvosnak kell ellátnia különösen járvány esetén, amikor sok a krup operáció és az altatást végző orvos nem nyújthat asszisztenciát. A miniszter által két korona helyett 1 korona 56 fillérben megállapított ápolási díjak következtében elmaradó bevételeket Issekutz László dr. indítványára a kórházban elhelyezett perselyekkel eszközölt gyűjtés révén és az operációkért önkéntesen fizetendő adományokkal pótolják.

— **A törvényhatóság köszönete Schwarcz Zsigának.** Az országos részvétellel lezajlott Kossuth-szobor leleplezési ünnepély után a tanács sietett, hogy a törvényhatóságot figyelmeztesse egy kedves kötelességének teljesítésére. Az októberi közgyűlésen indítványt terjesztett elő és azt javasolta, hogy a fenséges szobor létesítése körül hervadhatatlan érdemeket szerzett férfinak, Schwarcz Zsigának, a Kossuth-asztaltársaság titkárnak köszönje meg mindazt, amit egy évtizeden át elkövetett a hazafias cél megvalósítása érdekében. A közgyűlés örömmel tett eleget, hogy Schwarcz Zsigával tudassa polgártársai háláját és a következő határozatot hozta:

A Kossuth-szobor leleplezése alkalmából felkért bizottságnak az ünnepély lefolyására vonatkozó jelentését tudomásul vesszük és az indítványhoz képest, *köszönetet nyilvánítunk Schwarcz Zsigának, a Kossuth-asztaltársaság titkárnak, közel egy évtizeden át a szobor létesítése körül teljesített lankadatlan tevékenységéért.* Erről értesítendő Schwarcz Zsigának.

A közgyűlés határozatát ma kézbesítették Schwarcz Zsigának.

— **A kulturpalota terve.** Ma vizsgálta felül az építészeti-bizottság a kulturpalotának Szántay Lajos műépítész által beterjesztett terveit. Minthogy a tervező művész már a kultuszminisztérium óhajának megfelelően készítette azokat, a bizottság a legmelegebb elismeréssel adózott a gyönyörű műnek és azok elfogadását ajánlja a közgyűlésnek. Tudomásul vette egyszerűsége is, hogy az építkezési költségek fedezésére annyi pénzzel rendelkezik a város, hogy még a legfényesebb berendezés esetén sem kell a minisztertől újabb segítyt, a várostól pedig újabb hozzájárulást kérni. 571046 koronára rugó összegben állította össze Szántay a költségvetést és ezzel szemben 622.000 korona áll rendelkezésre. A miniszter 150 ezer, a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége 150 ezer, a város milleniumi alapja 55 ezer, a honvéd-alap 16 ezer, a vármegye 20 ezer koronát adtak.

— **A Steinheil-pör.** Párisból táviratozók: Az ügyész ma folytatta vádbeszédjét és azt csak későn este fejezte be. Kifejezte azt a meggyőződését, hogy Steinheilné csak a férjét akarta meggyilkoltatni és csak azért hívatta lakására az anyját is, hogy a gyanút magáról elhárítsa; segédeszközül egy férfit vagy egy asszonyt vett (Steinheilné ekkor izgatottan tiltakozik) és a büntárs előbb az öreg asszonyt gyilkolta meg és mikor annak segélykiáltására Steinheil megjelent, akkor fojtotta meg őt is. Az ügyész így fejezte be beszédét:

— *Steinheilné bűnös. Esküdt uraim, átadom őt a törvény bárdjának.*

A tárgyalás folytatását holnapra halasztották.

— **Az apáca csodálatos gyógyulása.** Az orvostudomány a hátgerinc sorvadásra nem tud orvosságot. Aki ebben a rettenetes betegségben szenved, az a biztos halálnak van szánva. Eddig legalább így tudta azt mindenki. Ez a balvélemény azonban gyökeresen meg fog változni, ha híre megy annak a külsős és szinte hihetetlenül hangzó esetnek, amelyet a magyarországi jezsuiták hivatalos lapja, az *Alkotmány* ma közread:

— A Szent-Máriáról nevezett londoni Szerzita női zárdában — így szól az eset — egy *Imelda* Mária nevű apáca már husz hónapja szenvedett *hátgerincsorvadásban*. Tagjai megmerevedtek, úgy, hogy állandóan ágyban kellett feküdnie. Valamennyi orvos, kinek tanácsát kérték, azt állította, hogy a beteg gyógyíthatatlan. Ezek után elhatározták, hogy *szent Majetta Gellért* közbenjárásáért fognak könyörögni. Howell pater átadta a szent egyik ereklyéjét a betegnek azzal az utasítással, hogy *hordja azt, míg meghal, vagy meggyógyul.* Mária menyemenetlenség ünnepétől a beteg állapota sokkal rosszabb lett; a fájdalmak annyira megnagyobbodtak, hogy a beteg meg sem tudott többé mozdulni. Szeptember 9-én a beteg az egész éjszakát álmátlanul töltötte, folyton imádkozott és teljesen megnyugodott Isten akaratában. A rákövetkező reggelen fölvette az utolsó kenetet, mire egyedül hagyták, hogy zavartalanul imádkozhassék. De nemsokára elaludt a fáradtságtól. Álmában egyszerre csak úgy érezte, mint a tűzes golyó végigszaladna egész testén, le egészen a lábáig. Közben olyan óriási fájdalmakat érzett, hogy azt hitte, elérkezett utolsó órája. Hirtelen azonban megszűntek a fájdalmak és a beteg kedvet kapott felülni ágyában és amidőn a kápolna imára hívó hangját meghallotta, fölkel ágyából és letérdelve imádkozni. Imádság után pedig teljesen felöltözött. Képzeltetni szeretetes vérei csodálkozását, midőn így látták az eddig halálos beteget. Örömlüknek és hálájuknak egy Tedeumban adtak kifejezést, amelyen a meggyógyult is részt vett. *A betegségnek azóta nyoma sem maradt.*

— **Választási mozgalom a III. kerületben.** A III. kerületben Lits Antal hírlapíró győzelme érdekében széleskörű agitáció folyik. Estéről-estére értekezletet tartanak a választók, akik között nagy számmal vannak vasutasok, állami tisztviselők, kik mindnyájan Lits körül tömörülnek és megválasztatása érdekében testületileg jelennek meg vasárnap az urnánál.

— **Kórházból szalámigyár.** Hódmezővásárhely város régi kórházépületének sorsa felett tanakodtak e napokban az illetékes tényezők és — a „Hódmezővásárhely és Vidéke” című lap e hó 10. számának közlése szerint — „felvetődött ezenközben az a közigazgatásilag jelentős gondolat is, hogy az épület legalkalmasabb volna egy szalámigyár céljaira, ha ugyan erre akadnának vállalkozók.

— **Vicinális történet.** Egy kassai lapban olvassuk a kassa—begyaljai vasutról a következő jóízű apróságot: a KHV. szántói állomásán a vicinális egy másodosztályú szakaszába felszáll egy elegánsan öltözött uri hölgy s egy jómódu atyafi. Leülnek egymással szemben. Az uri hölgy ölébe veszi kis fekete szőrű kutyuskáját s becéző hangon imígy kedveskedik:

— *Pufikám, Pufikám!* — s végigsimítja kezeit a kutyuska nedves orroskáját.

A paraszt mosolyogva nézi a jelenetet s aztán kiveszi kurtaszáru cseréppipáját, kiveri a márkába, megtömi, rágyújt és nagy, bodros füstkarikákat pöfékel. A kis Pufi orrát rendkívül bánthatja a kapadobány maró füstje, mert asszonya szoknyájának ráncaiba mélyen beletemeti az orrát. Az uri hölgy maga is gyomorrig érte bántalmakat érezhetett, mert rászól a parasztra:

— *Tegyed le a pipát bácsi, mert ki nem állhatom a füstöt.*

— *Mán, kedves naccsága — veri büszkén mellét a paraszt — én megfizettem a jegyet, ha tetszik, hán pipázson.*

Az uri hölgy sem rest, se szó, se beszéd, kikapja atyafink szájából a pipát s kidobja az ablakon. Rögtön rá ijedt sikoltás hagyja el az ajkát, amikor a pipa után a kis Pufi is nagy ivben röpül kifelé. Éktelen pörölés kezdődik, mely csak a tályai állomáson ér véget, mikor is az uri hölgy kipillant az ablakon; azután lélekszakadva rohan a koozi feljárója felé s csaknem zokogva kiáltja:

— *Pufikám! Pufikám!*

S tényleg, a kis fekete szőrű kutyuska ott sértült az állomáson, szájában tartva sértetlenül — a pipát...

— **Brutális selyemgyári igazgató.** Azt a hihetetlenül hangzó hírt küldték Sárvárról a „Műszaki Világ”-nak, hogy az ottani műselyemgyár igazgatója, a francia származású Genillon Jenő, e napokban egy Molnár nevű baktereskedő munkást revolverével agyba-főbe vert, amiatt, hogy ez elfelejtette őt éjjeli elutazásához kellő időben felkelteni. Az ügyre vonatkozólag a „Vasvármegye” azt írja, hogy a sárvári csendőrök tegnap megjelentek Genillon Jenő selyemgyári igazgató lakásán és őt Molnár János feljelentésére vonatkozólag kihallgatták. A csendőrök felkérték a gyárigazgatót, hogy azt a revolvert, melyet a munkás ellen használt, adja elő. Genillon kijelentette, hogy neki revolvere nem is volt és a munkást a revolvertokban levő vastárggyal sebesítette meg. Ezzel szemben Molnár fenntartja a vallomását. A csendőrök azzal tisztában vannak, hogy a gyárigazgató tényleg a revolverrel bántalmazta a munkást, mert hiszen magától érthető, hogy a revolvertokban nem volt vas, hanem revolver. A csendőrök súlyos testi sértés vétsége miatt följelentették Genillont a sárvári járásbírósnál. A vétség hivatalból üldözendő és visszavonni a panaszt nem lehet.

— A jegyző és társai. Nagyvárad-i tudósítónk jelenti: A nyáron történt, hogy Miklólázuron éjnek idején betörők jártak Neumann Mór korcsmárosnál, a kitől egy kötelezvényt elraboltak és a korcsmárost meg a házanépét veszedelmesen megsebesítették. Nagy feltűnést keltett, hogy a betörés miatt Popeszkú Aurél miklólázuri jegyző, Dobos Sándor tanító, Tripón György, a jegyző kocsisa és Friedmann Józsefné nevelőnő került vizsgálati fogságba. A vizsgálati fogság határideje most járt le és az ügyészség a vádtanácsától a fogság meghosszabbítását kérte. A vádtanács ezt el is rendelte, mire a védők a táblához folyamodtak, a mely ma Urbán Adolf elnöklésével kimondta, hogy a vizsgálati fogságot az összes terheltekre nézve megszünteti, mert nem lát elég gyanúkat, hogy ők követték el a tettet. A foglyokat azonnal szabadon bocsátották. A tábla végzése nagy feltűnést kelt.

— Aki Kossuth Ferenchez ragaszkodik. A tegnapi nagy politikai kavardásnak volt egy kedves és megható epizódja. Mikor már Kossuthék a pártkörből kivonultak és új helyiségükben tanácskoztak, megjelent Pally titkárnál a pártkör egyik öreg szolgálja, Simon Lajos, aki már tizenhárom éve alkalmazottja a negyvennyolcas pártnak. Simon könnyes szemekkel mondta:

— Nem tudok én ott fenn maradni az új gazda alatt. Eljöttem Kossuth után, őt akarom szolgálni mindhalálig.

Pally örömmel fogadta Simont és biztosította arról, hogy megmaradhat a régi pozíciójában. Az öreg, hü szolga boldogan köszönte meg Pally jószágát és már munkához is látott s rendelkezésére állt Kossuthnak és híveinek.

— Öngyilkosság a fogházban. A nagyvárad-i kir. ügyészség fogházában ma reggel nagy izgalom támadt. Egyik legfrissebb növendék, cellájában felakasztotta magát s mire az őrk észrevették, már meg is halt. Pap Demeterné, Barna Anna az öngyilkos, halálba menekült asszony. Barna Anna éjnek idején baltával megölte az urát, Pap Demetert Gyires községben. Fiatalos szívű, pirosposzsgás külsejű volt még az asszony, törődött, vénhedt az ember és zsugori módra ült a kis vagyonán. Gyűlölte az asszony a zsugori vén embert. Tegnapelőtt éjjel végzett is Barna Anna az urával. Felrúzta az alvó embert:

— Maga mit alszik, amikor én ébren vagyok! — mondta indulatosan a nyughatatlan asszony.

Ebből veszekedés lett és Pap Demetert reggel holtan találták meg ágyában. Dobi István esendőrőrmester hamar rájött, hogy Barna Anna lehetett a gyilkos. Az asszony, mikor látta, hogy nyomon vannak, a kutba ugrott. De a esendőrök kihúzták s így meghiusult az öngyilkossági kísérlet. Ezután be is vallott mindent a szerencsétlen, bűnös asszony s megtalálták a bűnjelket is. Bekísérték Barna Annát a nagyvárad-i királyi ügyészség fogházába. Csak egy éjszakát töltött a fogház cellájában. Ma reggel 4 óra körül, pár perccel azután, hogy az őr benézett hozzá, a fiatal asszony felakasztotta magát. Tettét hamarosan észrevette az őrtálló fogháztör s nyomban levágta a kötelékről Pap Demeternét, de már nem lehetett rajta segíteni. Orvosért is küldtek gyorsan, de a bűnös asszony már halott volt.

— Halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban november 12-én a következő halálozásokat jelentették be: Bácskai Józsefné 57 éves főkalauz neje, Bogár Demeter 4 hónapos fiú, Buzás János 10 hónapos fiú, Uhl Ferenc 41 éves gyári fényező, özv. Neumann Jakabné 64 éves magánzónő, Pásztori Róza 2½ éves leány.

— A mérnök rémtette. A szentpétervári rendőrség elfogató parancsot adott ki Guilevich André huszonhét éves mérnök ellen, aki e hó 3-án egy embert felöltöztetett, kivitte a város határán kívül, ott meggyilkolta, a fejét levágta, arcbőrét lehuzta és különféle csontkitásokat vitt rajta véghez. Aztán értéktárgyait és okmányait az áldozat zsebeibe rejtette. Mind ezt azért tette, mert az élete százezer rubelre volt biztosítva és ezt az összeget a biztosító intézettől fel akarta vétetni. A gyilkosság kiderült és Guilevich a pénzt nem kapta meg. Szökésben van. Személyleírása: magas termetű, szőke bajusza kicsiny (esetleg leborotválva), haja nyírott, járásközben előre hajlik.

— Balesetek. Gaskó Gábor a temesvári vasuti hidmunkálatoknál dolgozó napszámosnak ma a sülyesztő kamrában egy 10—15 kilós tüzes vas esett a combjára. Súlyos sérüléssel a kórházba szállították. — Halik Miklós napszámos, aki már 16 év óta dolgozik a waggonygyárban, mint a hivatalos vizsgálat megállapította, a munkás vallomása és a szemtanúk vallomása alapján, saját vigyázatlansága következtében egy vasdarab jobb láb szarát és bal kéz fejét összezuarta. Súlyos sérülésekkel szállították a kórházba.

— Kossak esasz. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— Perzsa szőnyegraktáramat a Neuman-palotában Széchenyi-utcai oldalon megnyitottam. Szíves pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarzcz Zsigmond. 3811

— Szabó féle pármái ibolya szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes illata s bőrpuhító ültető hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem vers nyezhet vele. Ha igazán finom szappannal akar mosdani, felesleges, hogy drága külföldi szappant vegyen. Egy darab 70 fill. 3 drb. 2 kor. Készíti Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Kapható Aradon Vojtek és Weisz, Háuzu Nesztor és Hegedüs Gyula cégeknel. 3943

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZAMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal éshirdetési osztály — — 151

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Katolikus kör megnyitása. Vasárnap délelőtt fog lefolyni az az Autonóm Katolikus-Kör megnyitása. A megnyitó ünnepségre mint jeleztük, Csernoch János dr. esanádi püspök is Aradra jön, A főpásztor a vasárnap reggeli vónattal fog megjönni és a Minorita rendházba száll. Az érkező püspököt az állomáson a Katolikus-Kör küldöttsége fogadja Délelőtt tíz órakor a püspök ünnepélyes misét mond a Minoriták templomában, s ezután, 11 órakor lesz a megnyitó ünnepség az Ipartestület palota nagytermében. A megnyitó beszédet Csernoch püspök mondja. Az Országos Katolikus Szövetség nevében, melyhez az aradi kör is csatlakozott, Szentiványi Károly elnök rátóthi prépost fog beszélni, az aradi Katolikus Kör részéről pedig Lakatos Ottó dr. minorita r. tartományfőnök, elnök és Mülek Lajos dr. kir. közjegyző, alelnök szólalnak fel. Az ünnepelő közönség ezután átmege a kör Batthvány utcai helyiségébe. Az ünnepség este 8 órakor a Millennium külön termében tartandó ünnepi vacsorával fog véget érni.

(*) A „Székely-Otthon“ ma szombaton este 8 órakor a Park-vendéglőben levő helyiségünkben családias jellegű műsoros tea-estélyt rendez. Tagok által vitt vendégek szívesen látnak

TARKASÁGOK.

★

(Középületek.) A tanító a középületekről beszél a második osztályban. Elsorolja a községben levő középületeket: templom, iskola, községháza, posta.

Más órán felszólít egy gyereket, hogy a középületeket felsorolja. A gyerek kezdi:

— Templom, iskola, községháza...

— Hát a negyedik? — kérdi a tanító.

Hallgatás.

— Senki sem tudja a negyediket?

Hallgatás.

Vége az egyik kiböki:

— A...a...postáskisasszony.

★

(A járás.) Egy igen eleven eszü, de végletekig lusta tanulót felszólít a tanító, hogy a járásról beszéljen. A fiu bele sem nézett a könyvbe, egy árva kukkot sem tudott a leckéből, de azért elkezdte:

— A járás — a járás — a járás többféle.

U. m.: a vármegye egy része: a közigazgatási járás... Ha például vasutat akarnak építeni s a helyet kinézik, ez: törvényhatósági bejárás... A barlangból kivezető ut a kijáras... a váltó lejárának ideje a lejárás... A padlásra vezető lépcső a feljárás... ezen kívül van még időjárás és tájárás.

★

(A nagy veszteség.) Van az aradi szintársulatnak egy tehetséges férfi tagja, aki nemcsak mint színész kiváló, hanem a lószakértők között is első helyen áll. Nemcsak az aradi versenyeken játszik, hanem a budapesti és bécsi futtatásokban is részt vesz — a tétjeivel. Egyik ismerőse a napokban faggatni kezdte:

— Mondja művész ur, hogyan történik a fogadás Aradról a bécsi versenyre?

A színész elmagyarázza a bukmékerkedés titkait. Az illető tovább érdeklődik.

— És nem történhetik e körül visszaélés?

— Nem.

— És szokott ön veszíteni?

— Nem.

— És mondja csak, soha se veszített még?

A színész ideges lett a sok kérdéstől és ezt felelte:

— Még soha se veszítettem, de ha maga ilyen sokat kérdez, akkor elvesztem — a hidegvéremet.

VÁROS ÉS MEGYE

A novemberi városi közgyűlés folytatólagos sorrendje: A tanács jóváhagyás végett bemutatja Juhász Istvánnal a Kossuth-utcai községi fiúiskolai lakatos munkára kötött szerződést. A tanács jelentése a Weitzer János-utcai leányiskolánál építendő illemhelyekre vonatkozólag. A tanács jelentése a polgári leányiskolánál alkalmazott óraadó tanítónő fizetésének utalványozása tárgyában. A polgármester jelentése az 1908. közigazgatási évről. A tanácsnak előterjesztése a Kulturpalota ügyében. A tiszti ügyészség előterjeszti a Pain Dusánnal és Husserl Vilmostal földhaszonbérlet iránt megkötött szerződést jóváhagyás végett. A tanács előterjesztése a fogyasztási adókezelőség alkalmazottjainak fizetésrendezése tárgyában. Tanács előterjesztése Kelemen János fogy. borvizsgáló nyugdíjaztatási kérvénye tárgyában. A tanács

előterjesztése a Hőnig Ottónak átengedendő óvártéri területek ügyében a névszerinti szavazás megejtése végett. A tanács előterjesztése a kincstári falerakóhelynek csere utjáni megszerzése ügyében a névszerinti szavazás megejtése végett. A tisztai ügyvédség bemutatja a Csizmadia Istvánnal, Orga Szávával, D. Kiss Péterrel, Csizmadia Györggyel kötött haszonbérleti szerződést jóváhagyás végett. Ugyanaz beterjeszti a Huppert Henrikkel boltbérlet iránt megkötött szerződést jóváhagyás végett.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképezőket, akiknek valamely aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, sziveskedjenek azokat kiadóhivatalunkba beküldeni, az Aradi Közlöny képes nagy naptárában való reprodukálás céljából.

Összes vidéki levelezőinknek. Sziveskedjenek községükben található mindennemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen közölni kiadóhivatalunkkal. Sziveskedjenek ezenkívül a községi előljáróság névsorát, az ottani pénzügyi tisztikarát, egyesületek, kaszinók, öszi- és téli tisztikarát velünk közölni. A tanító és lelkészek nevét, a postakezélő nevét, az iparvállalatok és tulajdonosaik felsorolását szintén sürgősen kérjük.

Az új fogás. Ez még nem alkalmas a közlésre.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

Tegnap óta az időjárás az egész országban téli jelleget ölt, az egyik helyen fagy, a másikon erős dér, a harmadikon pedig nagy köd volt, sőt egyes vidékeken már hó is esett.

A mezőgazdasági állapotra ezen idő kedvező. A gabonaüzlet irányzata lanya.

A mai piacon eladásra került:

800 mm. buza	14'—14'30
1200 mm. tengeri	5'50—5'60
Rozs	9'10—9'20
Zab	7'10—7'20
Árpa	6'70—6'80

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti ár- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, november 12

Amerika $\frac{1}{2}$ el magasabb. Kínálát korlátolt, vételkészség pang, üzletlenség.

A. árak 50 kilonként számítva:

	Déli árszám	2 órai árszám
Tengeri 1910. májusra	675—676	674—675
Buza 1910. áprilisra	415—416	417—418
Zab 1910. áprilisra	760—761	760—761
Rozs 1910. áprilisra	1023—1024	1023—1024
Buza 1910. októberre	1181—1182	1179—1180

Zérus órákor.

Oestrák hitelrészvény	662 50
Közúti vasút részvény	606 50

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— November 12. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 140—148 fillérig; fiatal közép páronként 251—270 kilogrammig terjedő súlyban 146—148 fillérig; könnyű páronként 140 kilogrammig terjedő súlyban 140—150 fillérig.

Sertéselészék: november hó 9. napján volt készlet 23150 darab, november 10. napján felhajtott 400 darab, nov. 10. napján elszállított 93 darab, november 11. napjára maradt készletben: 23357 darab.
A bizotti sertés üzlet irányzata változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— November 21. —

Fehér Kereszt szálloda. Boskow Zsigmond utazó Prága. — Zámbock István dr. ügyvéd Budapest. — Künstler Jenő utazó Budapest. — Lehay Bernát utazó Budapest. — Kohn Sámuel utazó Temesvár. — Liphay György főhadnagy Szeged. — Reich Jenő igazgató Budapest. — Ruszer Andor biztosító Budapest. — Barta Jakab utazó Budapest. — Rónai Ferenc utazó Pozsony. — Ádám József utazó Budapest. — Ráthner Mihály utazó Budapest. — Virányi József mérnök Budapest. — Rottenberg Jenő igazgató Budapest. — Zilahi Milán utazó Budapest. — Teltsch Izidor utazó Sopron. — Stojanos Árpád gazdálkodó Vajdahunyad. — Fleisch Ármán utazó Budapest. — Kozma Géza utazó Budapest. — Grünfeld Adolf utazó Budapest. — Mahler Gyula mérnök Budapest. — Banó Béla utazó Budapest. — Brunner Bernát utazó Budapest.

Központi szálloda. Almai Olivér birtokos Alsóvilág. — Friedmann Sándor birtokos Nagylak. — Pollák Hugó utazó Budapest. — Alfalvi Dezső utazó Budapest. — Böhringer Alfréd utazó Budapest. — Sohvarcz József utazó Budapest. — Sebestyén Pál utazó Budapest. — Fülöp Adolf fatereskedő Pankota. — Garterm Soma kereskedő Budapest. — Szekendi Pál birtokos Sikula. — Horváth Ede ügyvéd Budapest. — Mannheim Ármán utazó Déva. — Schlesinger Gyula utazó Bécs. — Mendl Arthur dr. Budapest. — Vermes Ernő kereskedő Temesvár. — Vezér Sándor utazó Budapest.

Pannónia szálloda. Lebskovits Sándor kereskedő Zám. — Faludy Károly főjegyző és neje Csánadapáca. — Deutsek Iván kereskedő Gyula. — Róvó Aladár utazó Budapest. — Özv. Fertigan Sándorné tanárné Belényes. — Nogál Károly ügyvéd Újszentanna. — Hortsch Ferenc utazó Bécs. — Skolnity Ferenc utazó Temesvár. — Glonyer Jakab utazó Ulma. — Markovits Vince dr. ügyvéd Nagylak. — Sternberg György kereskedő Marosújvár. — Balogh Lajos utazó Budapest. — Heregi János vendéglős Kovaszino. — Erdődi Aladár utazó Budapest.

Vass szálloda. Roth Ottó dr. ügyvédjelölt Temesvár. — Reszik Albert tanító Gyorok. — Fischer Samu utazó Brünn. — Lenkei Lajos magánzó Gyorok. — Konecz Benő birtokos és neje Gyorok. — Róser Mihály téglagyáros Perjámos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1909. évi november hó 13-án:

C) bérlet. C) bérlet.

A svihákok.

Vig operette 3 felvonásban. Zenéjét szerzte: Ziehrer C. M. Magyarosították: Feld Aurél és Merei Adolf.

SZEMÉLYEK:

Gilka Adolár	Polg r S.	Vendégfőnök	Belinszky.
Rodenstein	Kun Irén.	Anna, k-ánya	Fekete A.
Muggenheim	Zalai Margit.	Roland	Boda F.
Mimi, táncosnő	Dió-ry Nusi.	Wondracsek	Nagyiván I.
Blitz Fruz	Leóvey Leó.	Kampel	Várnai Jenő.
Berta, neje	Routal B.	Kampelné	Benkőné P.
Malter Prém	Kulcsár L.	Krepelka	Szabó László

Kezdete este 7 óra fél órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Bécs Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909 november 13-án, szombat

1. Határozó kura. Homoros — 2. Bécs. Természet után. — 3. Papucshős. Bohózat. — 4. S ívek zövege. Dráma. — 5. Andal zia. Természet után. — 6. A szolga öröksége. Behózat. — 7. Kéng-ártas Sziciliában. Látványosság. — 8. Bátor va uti or. Dráma.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Helyárak: I-ik hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 59. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

Zenei ujdonságok.

Fráter Lóránt nótáskönyve,

mely 18 kiváló Fráter-dalt tartalmaz, ismét kapható **2 koronáért.** Vidékre **2 K. 20 fillér** bérmentes küldéssel.

„Sang u. Klang“

(Dal és zene a 19—20 ik században.)

V-ik legújabb sorozat. Tartalmaz 93 elsőrendű szerzeményt 150 korona bolti árban. **Kapható 15 koronáért.**

Továbbá a leghiresebb opera potpourrik II oldal tartalommal, u. m. Troubadour, Traviata, Rigoletto, A zsidónő, Szent Iván-éji álmom, stb. stb **24 fillérjével** kaphatók, míg a készlet tart.

Zenekölcsöntáramból e napokban 2000 darab főleg s hangjegyet, operetteket, népd. lokat, operákat, táncdarabokat, szalondarabokat stb. **től és harmadárban** árusítok.

Veszek átjatszott hangjegyeket, zongora- és hegedű-iskolákat és gyakorlatokat, valamint egész könyvtárakat is legméltányosabb árban.

2544

Kerpel Izsó

könyv-, zenemű- és papirkereskedése, kölcsönkönyvtára és zene-mű kölcsönző-intézete

Arad, Andrassy-tér 20.

Czigler Ignátz

szobafestő és mázolómester
Arad, Eötvös-utca 12.
 (May pék mellett.)

Elvállal szakmájába vágó mindennemű munkákat helyben és vidéken árkülönbözet nélkül, legszebb kivitelben, legjutányosabb árak mellett, szavatosság mellett. 3276

Telefon szám 242.
Elektromos erőátviteli motorokat
 kikölesönöz, elad és felszerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos csengő berendezési vállalata
Arad, Salacz-u. 2.

Alkalmi vételek és eladások ékszer tárgyokban
 arany és ezüstneműekben. Arad legnagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor
 óras és ékszerész 2751
 Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák
 arany és ezüstneműk, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereitelnek
 TELEFON 438. TELEFON 438.

Villanyvilágítás,
 elektromotor, szellőztető, telefon, villámhárító, villamoscsengő és jelző berendezések.

Gáz- és villanycsillárok,
 lámpák és izzótestek a legolcsóbb árak és legjobb kivitelben.

DIAMANT FERENC
 Arad, Atzél Péter-utca 2.
 (a színház főbejáratával szemben, Bohus udvar.)
Telefon 595. 2717

Magyar királyi állami méneparancsnokság Mezőhegyesen.

651. iktsz. sgd.

Lóárverési hirdetmény.

A mezőhegyesi magyar királyi állami ménesből folyó hó 21-én árverés útján a helybeli heti piacon eladásra kerül és pedig:

- 6 darab anyakanca és
- 5 " herélt ló. 4210

Az árverés kezdete délelőtt 1/2 10 órakor lesz.

Az árverési feltételek a helyszínen fognak a közönségnek tudomására hozatni.

Mezőhegyes, 1909. november hó 10-én.

Magyar királyi állami méneparancsnokság.

Csak akkor valódi, ha a háromszögű üveg a csatolt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással van ellátva.

Mindeddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegben 2 kor.
 fehér " 3 kor.

Maager Vilmostól

Bécs. 3 99

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueráriában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,
 III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek. Aradon kapható Gutori Földes Kelemennel.

Temetkezési vállalat.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a

Csutak Károly és fia cég temetkezési vállalatát átvetttem,

és azt a mai kor igényeinek megfelelőleg tovább fogom vezetni és 25 évi tapasztalatom és gyakorlatom ezen üzletágban annyira juttatott, hogy minden igényeknek minden tekintetben pontosan és tisztességesen megfelelek.

A nagyérdemű közönség szives jóindulatát kérve 4017
 Arad, 1909. október hó 20.

Alázatos tisztelettel

VARGA IMRE.

ÉRTESÍTÉS!

Tisztelettel értesítjük a n. é. vevőköriünket, ugyszintén a nagybecsű nagyközönséget is, hogy ismét sikerült vászongyárosunktól egy hatalmas nagy tétel

Czérna vásznat rendkívül olcsó árban megszerezni.

Kérjük ezen kedvező alkalmat mielőbb kihasználni, ily kiváló jó minőségű prima **czérna vászon** olcsó árhoz többé egyhamar elő nem fordul.

23 méter prima ereász vászon, 1 vég 17-18 forint.

23 méter egész finom irlandi vászon, 1 vég 20-22 forint.

Paplan lepedő vászon, 1 vég 25-27-28 forint, dupla széles.

Legnehezebb rumburgi alsó lepedő, 1 vég 17-18 forint, dupla széles.

November hó 16-ától kezdve egy nagy Parthie asztalnemű kerül eladásra.

Rosenblüh H. és Társa

Szabadság-tér 19.

Telefon 162. sz.

Ajándunk első minőségű:
Porosz szalon fűtőszén,
Porosz légszesz pirszén,
Kétszer mosott ostrai kovácskőszén,
Rostált darabos bükkfaszén.

— jutányos árban, házhoz szállítva. —

3263

Telefon 162. sz.

Szavatolunk, hogy a szén: első minőségű és más olcsóbb fajta szénrel keverve nincs

Reusz Mór és Fia

porosz kőszén, koksz és faszén telepe

Arad, Boros Béni-tér 12. sz.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadó lakás.

Kossuth-utcában elköltözés miatt egy előszobából 2 nagy utcai szobából, fürdő szoba, konyha és az összes mellékhelyiségekből álló lakás azonnal kiadó. Felvilágosítással szolgál Weisz és Benjámín Andrassy-tér 22. 4214

Üzleti könyvek,

u. m. fő és segédkönyvek, ügyvédi naplók és főkönyvek, valamint egyéb irodai felszerelések legelőnyösebben szerezhetők be Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. 173

Teljes ellátást

keresek egy jobb háznál havi 40 koronaért — kereskedő tanonc részére. a vasúthoz közel eső városrészben. Címem a kiadóban. 4190

Szabadság-téren

jelenleg Färber fűszer üzlet helyisége egészben. vagy részletekre osztva május 1-től kiadó. Bővebbet a háztulajdonosnénál. 4208

Veszek tudományos könyveket,

szépirodalmi műveket és egész könyvtárakat, szintegy hangjegyeket is a legmagasabb árakon. Az összes zsebalaku albumok, melyek 25—30 korona értékű legkiválóbb hangjegyeket tartalmaznak, 2 koronájával kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében, Arad. 3911

Arad legforgalmasabb

utcájában a főtérhez közel egy jó forgalmu vendéglő más vállalat miatt január 1-től eladó. Cím a kiadóhivatalban. 4207

A bor sör

pálinka kezelésben valamint mindennemű édesített italok előállításában teljesen jártas fiatal pince-mester azonnali belépésre kerestetik Steiner Ferencnél, Déván. 4211

Kerestetik

expediciónkba egy jó irással bíró leány.

Magyar-utca 10. sz. ház

a volt Horváth-féle

korcsma-helyiséggel

sürgősen

kiadó.

Bővebbet Farkas Samu fűszerkereskedőnél, Gáj. 4209

Jólt „Világapját“

számoként 24 fillér vagy bérletben összes kedvezményekkel, eredeti árban házhoz szállítom. — 100.000 kötetes kölcsönkönyvtáram minden jelentékeny új művel bővítvé. Krausz Paulin, Színházépület. 8241

Ajánlok

mézédes, tartós, száraz, eltenni való gyönyörű 4218

Csemege szállót

amíg készletem tart.

Hoffman J.

fűszerkereskedés

Arad, Tökölly-tér.

: Alkalmi keleti :

szőnyeg elárúsítás.

Régi és új Afganistan

Bersia, Buchara, Schiras szőnyegei és javítások igen olcsón lesznek üzletemben készítve és elárúsítva.

Arad, Zrinyi-utca 1.

Tisztelettel 4129

Sukri Smirna

szőnyegkereskedő.

Csak 15 napig !

Tényleg olcsóbb a

szén!

amennyiben 5 métermázsá vételnél plombazott zsákokban hazaszállítva kap kitűnően égő, nagy hőfoku kőszent métermázsánként

2 kor. 80 fillérért

Engel Gyulánál

Miksa-utca 4026

Telefon szám 521.

Értesítés

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Aradon, Wesselényi-utca 34. sz. a. a mai kor igényeinek megfelelő lakatos műhelyt nyitottam.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, u. m.: épületvasalásokat, vaskerítést, sarrácsokat, valamint takaréktűzhelyeket a leg szebb és legjobb kivitelben.

Javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Tervekkel és költségvetésekkel készséggel szolgálok

Kiváló tisztelettel

Böszörményi János,
lakatos mester.

Ugyanott egy jóerkölcsű fiu tanuló-
nak felvétetik. 4184

1909 V. 985/6. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1909. V. 985/6. számú végzése által Barány Márton szamosújvári lakos végrehajtató javára 488 kor. 16ke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1100 koronára becsült fedeles hintó, lószerszám és más egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínen vagyis Aradon, György-utca 44. sz. a. leendő eszközölésére 1909. november hó 17-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is eladni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon 1909. november hó 4-ik napján.

Györffy Arnold,

4205

bírósági végrehajtó.

A világ legjobb galacsnija

Candi

Amerikai sár és hó cipők, urak nőtlyek és gyermekek részére

csakis

Weinberger János

kizárólagos cipe árúháza

Arad, Andrassy-tér 20.

Telefon szám 312. 2095

Olcsóbb lett

a szén!!

A ki téli szén és koksz szükségletét már most szerzi be, vagy jegyezteti elő, 25 %-ot megtakarít!

Légszeszgyári koksz 4.60 K.

100 kg.-ként

Porosz salon kőszén 4.60 K.

100 kg.-ként

Zsilvölgyi salon kőszén 4.— K.

100 kg.-ként

Rostált pormentes faszén 6.— K.

100 kg.-ként

Kovács szén — — 4.60 K.

100 kg.-ként

Róth József

szénnagykereskedőnél

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63. sz.

Üzlet áthelyezés!!

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni egy a helybeli, mint a vidéki közönséget, hogy 4186

fűszer és csemege üzletünket

a Rákóczy- és Hunyady-utca sarkán lévő „Fekete Kutya“-hoz címzett helyiségbe, melyet Karácsonyi Antaltól átvettünk

helyeztük át.

A m. t. közönség további becses pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Färber Lajos és Testvére.